

Generell informasjon

Ferd er et familieeid norsk investeringselskap som satser på verdiskapende eierskap i virksomheter og finansielle investeringer. I tillegg til den kommersielle virksomheten har konsernet et omfattende engasjement innenfor sosialt entreprenørskap. Ferd AS har hovedkontor i Strandveien 50, Lysaker.

Ferd er eiet av Johan H. Andresen med familie. Andresen er styrets leder.

Selskapets regnskaper for 2015 ble vedtatt av styret 21. april 2016.

Grunnlag for utarbeidelse av regnskapet

Ferd AS avlegger konsernregnskapet i samsvar med "International Financial Reporting Standards (IFRS)" som er godkjent av EU.

Sammendrag av de viktigste regnskapsprinsippene

Nedenfor beskrives de viktigste regnskapsprinsippene som er benyttet ved utarbeidelse av konsernregnskapet. Regnskapsprinsippene er konsistente for like transaksjoner i alle presenterte perioder, dersom ikke annet fremgår av beskrivelsen.

Konsolidering og konsernregnskap

Konsernregnskapet viser det samlede økonomiske resultatet og den samlede økonomiske stillingen for morselskapet Ferd AS og enheter hvor Ferd direkte eller indirekte har kontroll. Ferd har kontroll over en investering dersom Ferd har beslutningsmakt over foretaket som det er investert i, er eksponert for eller har rettigheter til variabel avkastning fra foretaket, og samtidig har mulighet til å bruke denne beslutningsmakt over foretaket til å påvirke den variable avkastningen.

Ikke-kontrollerende eierinteresser i datterselskaper vises som en del av egenkapitalen, men adskilt fra egenkapitalen som kan henføres til aksjonærene i Ferd AS. De ikke-kontrollerende eierinteressene måles enten til virkelig verdi eller til forholdsmessig andel av identifiserte netto eiendeler og gjeld. Prinsipp for måling av ikke-kontrollerende eierinteresser besluttes separat for hver transaksjon.

Datterselskaper konsolideres fra og med det tidspunkt konsernet oppnår kontroll og utelates fra konsolidering når kontroll opphører. Ved endring i eierandel i datterselskap uten endring av kontroll, regnskapsføres endringen som en egenkapitaltransaksjon. Differansen mellom vederlag og regnskapsført verdi av de ikke-kontrollerende eierinteresser innregnes direkte i egenkapitalen og henføres til aksjonærene i Ferd AS. Ved tap av kontroll fra regnes datterselskapets eiendeler, gjeld, ikke-kontrollerende eierinteresser og eventuelle akkumulerte omregningsdifferanser. Eventuelle gjenværende eierinteresser på tidspunkt for tap av kontroll måles til virkelig verdi og gevinst eller tap resultatføres.

Konserninterne transaksjoner, mellomværender og urealisert fortjeneste mellom konsernselskaper er eliminert. Regnskap til datterselskaper omarbeides når dette er nødvendig for å oppnå samsvar med konsernets regnskapsprinsipper.

Virksomhetssammenslutninger

Virksomhetssammenslutninger regnskapsføres i henhold til oppkjøpsmetoden. Oppkjøpsmetoden innebærer identifisering av det overtakende foretak, fastsettelse av overtakelsestidspunktet, innregning og måling av de identifiserbare anskaffede eiendeler, de overtatte forpliktelser og eventuelle ikke-kontrollerende eierinteresser i det overtatte foretaket, og innregning og måling av goodwill eller gevinst fra kjøp på gunstige vilkår.

Eiendeler, overtatt gjeld og betingede forpliktelser overtatt eller pådratt vurderes til virkelig verdi på overtakelsestidspunktet. Goodwill innregnes til summen av virkelig verdi av vederlaget, innregnet beløp på de ikke-kontrollerende eierinteressene og virkelig verdi på tidligere eierandeler, fratrukket netto identifiserbare eiendeler i virksomhetssammenslutningen. Direkte kostnader forbundet med oppkjøpet resultatføres.

Betingede vederlag fra konsernet innregnes til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Verdiendringer i det betingede vederlaget, som anses å være en finansiell forpliktelse etter IAS 39, innregnes i resultatet løpende. Ved trinnvise virksomhetssammenslutninger måles konsernets tidligere eierandel til virkelig verdi på overtakelsestidspunktet. Verdijusteringer resultatføres.

Ikke videreført virksomhet

Dersom en vesentlig del av konsernets virksomhet er avhendet eller avtalt avhendet presenteres denne virksomheten som "Ikke videreført virksomhet" på egen linje i resultatregnskapet og i balansen. Dette medfører at alle andre presenterte tall er eksklusive den "ikke videreførte virksomhet". Sammenligningstallene for resultatposter blir omarbeidet i regnskap og i noter. Sammenligningstall for balanseposter og kontantstrømoppstilling blir ikke omarbeidet.

Investeringer i tilknyttede selskaper og felles kontrollert virksomhet

Tilknyttede selskaper er selskaper der konsernet har betydelig innflytelse, men ikke kontroll. Betydelig innflytelse innebærer at konsernet tar del i strategiske avgjørelser om selskapets økonomi og drift uten å ha kontroll over disse avgjørelsene. Betydelig innflytelse foreligger normalt for investeringer der konsernet har mellom 20 og 50 prosent av stemmeberettiget kapital.

Felleskontrollert virksomhet foreligger når virksomheten er regulert ved avtale som krever enstemmighet mellom deltakerne ved strategiske, finansielle og operasjonelle beslutninger.

Investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet klassifiseres som anleggsmiddel i balansen.

Unntaket fra bruk av egenkapitalmetoden i henhold til IAS 28 for investeringer i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet som eies av investeringsvirksomheter blir lagt til grunn for presentasjon av investeringene i forretningsområdet Ferd Capital. Disse investeringene innregnes til virkelig verdi med verdiendringer over resultat og klassifiseres som omløpsmidler i balansen.

Øvrige investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter regnskapsføres ved bruk av egenkapitalmetoden. Egenkapitalmetoden innebærer at konsernets andel av årets over- eller underskudd i investeringen presenteres på egen linje i resultatoppstillingen. Balanseført verdi av investeringen tillegges Ferd's andel av totalresultatet i investeringen. Korreksjoner gjøres for å tilpasse regnskapsprinsippene til konsernets prinsipper. Balanseført verdi av investeringer i tilknyttede selskaper klassifiseres som "Investeringer etter egenkapitalmetoden" og inkluderer goodwill identifisert på overtakelsestidspunktet, redusert ved eventuelle senere nedskrivninger.

Salgsinntekter

Konsernets konsoliderte salgsinntekter stammer i hovedsak fra salg av et bredt spekter av varer både til industrien og til forbruker, leveranser av tjenester til oljesektoren, IT-tjenester og leveranser av emballasje og -systemer.

Inntekter fra varesalg regnskapsføres når gevinst- og tapspotensiale fra varen er overført til kunden, inntektene fra salget forventes å tilflyte selskapet og beløpets størrelse kan estimeres pålitelig. Inntekter ved tjenestesalg regnskapsføres etter hvert som tjenesten utføres, så fremt fremdrift i leveransen og tilhørende inntekter og kostnader kan måles pålitelig. Dersom kontraktene inneholder flere elementer, inntektsføres inntekter fra hvert delement separat så fremt overgang av risiko og kontroll kan vurderes separat for disse elementene. Kontrakter ved salg av fyllemaskiner og emballasje, henger kommersielt sammen og inntektsføring gjøres derfor for kontrakten samlet.

Salgsinntekter vurderes til virkelig verdi av vederlaget og presenteres netto etter fradrag for rabatter, merverdiavgift og andre typer offentlige avgifter.

Ved salg av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler beregnes gevinst eller tap ved salget ved å sammenholde salgssum med gjenværende balanseført verdi av det solgte driftsmiddelet. Beregnet gevinst/tap presenteres som del av henholdsvis andre driftsinntekter eller driftskostnader.

Omregning av utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta i de ulike enhetene i konsernet innregnes og måles i enhetens funksjonelle valuta på transaksjonstidspunktet. Pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til funksjonell valuta basert på balansedagens kurs. Gevinst og tap som følge av valutakursendringer innregnes i resultatet med unntak av valutaeffekter på lån i utenlandsk valuta som er utpekt som sikring av nettoinvestering, samt konsernmellomværende som anses å være en del av nettoinvesteringen. Disse valutaeffektene innregnes som andre inntekter og kostnader i totalresultatet inntil investeringen avhendes.

Konsernregnskapet presenteres i norske kroner (NOK) som er den funksjonelle valuta til morselskapet. Ved konsolidering av datterselskap i utenlandsk valuta omregnes resultatposter til norske kroner etter en veid gjennomsnittskurs for året. For balanseposter, inklusiv merverdier og goodwill, benyttes valutakurs på balansedagen. Omregningseffekter som oppstår ved konsolidering av utenlandske enheter innregnes som andre inntekter og kostnader i totalresultatet inntil datterselskapet avhendes.

Låneutgifter

Låneutgifter som er direkte henførbare til anskaffelse, tilvirkning eller produksjon av en eiendel som tar lang tid å ferdigstille for dens tilskattede bruk, legges til anskaffelseskost for eiendelen. Også for investeringseiendommer som måles til virkelig verdi aktiverer Ferd låneutgifter som påløper i utbyggingsperioden. Ferd aktiverer låneutgifter fra det tidspunkt aktiviteter for å forberede eiendelen for dens tiltenkte bruk er satt i gang og låneutgifter begynner å påløpe. Aktivering fortsetter frem til disse aktivitetene er fullførte. Dersom utviklingsprosjektet midlertidig settes på vent, aktiveres ikke låneutgifter i oppholdsperioden.

Klassifisering av finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter utgjør en vesentlig del av Ferd-konsernets balanse og er av vesentlig betydning for konsernets finansielle stilling og resultat. Finansielle eiendeler og forpliktelser innregnes i balansen når konsernet blir part i instrumentets kontraktmessige forpliktelser og rettigheter. Alle finansielle instrumenter henføres til en av følgende kategorier, i samsvar med IAS 39, ved første gangs innregning:

- 1) Finansielle instrumenter som vurderes til virkelig verdi og endringer i verdi inngår i resultatet

- 2) Utlån og fordringer
- 3) Finansielle forpliktelser

Finansielle instrumenter klassifiseres som eiet for handelsformål og inngår i kategori 1. Derivater klassifiseres til handelsformål, med mindre de er en del av sikring, en annen eiendel eller forpliktelse. Eiendelene i denne kategorien klassifiseres som omløpsmidler.

Klassifisering av finansielle instrumenter til virkelig verdi med verdiendringer i resultatet i samsvar med IAS 39 kan også gjøres i henhold til "virkelig verdi opsjonen" i IAS 28.18. Instrumentet må ved førstegangs innregning vurderes til virkelig verdi med verdiendringer i resultatet og tilfredsstillende visse kriterier. Det sentrale grunnlag for anvendelse av "virkelig verdi opsjonen" er at en gruppe finansielle eiendeler og forpliktelser forvaltes på grunnlag av virkelig verdi og at ledelsen vurderer inntjeningen etter samme prinsipp.

Utlån og fordringer er ikke-derivative finansielle eiendeler med faste eller bestemte betalinger som ikke omsettes i et aktivt marked. De klassifiseres som omløpsmidler, med mindre de forfaller mer enn 12 måneder etter balansedagen. Utlån og fordringer presenteres som kundefordringer, andre fordringer samt bankinnskudd i balansen.

Finansielle forpliktelser som ikke faller inn i kategorien eiet til handelsformål og som ikke vurderes til "virkelig verdi over resultatet" er klassifisert som andre forpliktelser. Leverandørgjeld og andre forpliktelser blir klassifisert som kortsiktig dersom gjelden forfaller innen ett år eller inngår i den ordinære driftssyklusen. Gjeld som har oppstått ved bruk av Ferd's lånefasilitet presenteres som langsiktig gjeld dersom Ferd både har mulighet til og intensjon om å rullere gjelden mer enn 12 måneder.

Innregning, måling og presentasjon av finansielle instrumenter i resultat og balanse

Kjøp og salg av finansielle instrumenter regnskapsføres på avtaletidspunktet, som er den dagen konsernet forplikter seg til å kjøpe eller selge instrumentet. Finansielle instrumenter fjernes fra balansen når de avtalte rettighetene til å motta kontantstrømmer fra investeringen opphører eller overføres til en annen part. Tilsvarende fjernes finansielle instrumenter fra balansen når konsernet i hovedsak har overført risiko og gevinstpotensialet ved eierskapet.

Finansielle instrumenter til "virkelig verdi over resultatet" innregnes ved anskaffelse til verdi notert i markedet på balansedagen eller beregnet på grunnlag av målbare markedsforhold på balansedagen. Transaksjonsutgiftene resultatføres. I påfølgende perioder måles instrumentene til virkelig verdi i henhold til markedsverdi eller ved bruk av anerkjente beregningsmetoder. Verdiendringer innregnes i resultatet.

Utlån og fordringer måles ved første gangs innregning til virkelig verdi tillagt direkte transaksjonskostnader. I senere perioder måles eiendelene og forpliktelsene til amortisert kost ved bruk av effektiv rentes metode, fratrukket eventuelt verdifall. Avsetning for verdifall gjøres for faktiske og mulige tap på krav. Konsernet gjennomgår regelmessig utestående fordringer og utarbeider estimater for tap som danner grunnlag for de regnskapsmessige avsetningene. Tap ved verdifall innregnes i resultatet.

Finansielle forpliktelser klassifisert som andre forpliktelser måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rentes metode.

Gevinst og tap ved realisasjon av finansielle instrumenter, endringer i virkelig verdi samt renteinntekt resultatføres i den perioden de oppstår. Utbytteinntekter innregnes når konsernet har juridisk krav på utbyttet. Netto inntekter knyttet til de finansielle instrumentene klassifiseres som driftsinntekter og presenteres som "Inntekter fra finansielle investeringer".

Finansielle derivater og sikring

Konsernet benytter finansielle derivater for å redusere det økonomiske tapet ved ugunstige bevegelser i valutakurser eller renter. Finansielle derivater knyttet til en svært sannsynlig planlagt transaksjon (kontantstrømsikring) regnskapsføres i henhold til regelverket for sikringsbokføring når sikringsforholdet er dokumentert og oppfyller relevante krav til effektivitet. Ferd praktiserer ikke sikringsbokføring av derivater anskaffet for sikring av risiko i en balanseført eiendel eller forpliktelse. Derivater som ikke kvalifiserer for sikringsbokføring, blir regnskapsført som finansielle instrumenter til virkelig verdi og verdiendringer inngår i resultatet.

Kontantstrømsikring presenteres ved at endring i virkelig verdi på det finansielle derivatet som er benyttet som kontantstrømsikring innregnes som andre inntekter og kostnader i totalresultatet inntil den underliggende transaksjonen blir regnskapsført. Den ineffektive delen av sikringen resultatføres løpende.

Når sikringsinstrumentet utløper eller selges, den planlagte transaksjonen resultatføres eller når sikringen ikke lenger tilfredsstillende kriteriene for sikringsbokføring, resultatføres akkumulert effekt av sikringsforholdet.

Skatter

Skattekostnaden i resultatet består av betalbar skatt og endring i utsatt skatt. Skatt på poster ført mot andre inntekter og kostnader i totalresultatet er også ført mot andre inntekter og kostnader i totalresultatet, og skatt på poster knyttet til egenkapitaltransaksjoner føres mot egenkapitalen.

Betalbar skatt for perioden blir beregnet i samsvar med de lover og regler som er vedtatt av skattemyndighetene på balansedagen. Betalbar skatt for perioden beregnes basert på skattegrunnlaget, som avviker fra Resultat før skatt på

grunn av resultatposter som kommer til inntekt eller fradrag i en annen periode (midlertidige forskjeller) eller resultatposter som aldri kommer til beskatning (permanente forskjeller).

Utsatt skatt beregnes på midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi av eiendeler og gjeld samt skattevirkninger av underskudd til fremføring i konsernregnskapet på balansedagen. Det er ikke balanseført utsatt skatt knyttet til førstegangsinnregning av goodwill ved virksomhetssammenslutninger. Det balanseføres heller ikke utsatt skatt på førstegangsinnregning ved kjøp av investeringseiendommer dersom kjøp av datterforetak med investeringseiendom vurderes som kjøp av enkelteiendel.

Utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at fremtidig skattepliktig inntekt vil foreligge slik at de skattereduserende midlertidige forskjellene kan utnyttes. Ved beregning av utsatt skatt og utsatt skattefordel benyttes vedtatte skattesatser ved slutten av rapporteringsperioden og nominelle beløp. Utsatt skatt og utsatt skattefordel innregnes netto når det foreligger juridisk rett til å motregne eiendeler og forpliktelser.

Goodwill

Goodwill er forskjellen mellom anskaffelseskost ved kjøp av virksomhet og virkelig verdi av konsernets andel av netto eiendeler i den oppkjøpte virksomheten på oppkjøpstidspunktet. Goodwill ved oppkjøp av datterselskap klassifiseres som immateriell eiendel.

Goodwill testes årlig for verdifall, eller oftere hvis det er indikatorer på at beløpene kan ha vært utsatt for verdifall, og balanseføres til anskaffelseskost med fradrag for akkumulerte nedskrivninger. Nedskrivning på goodwill reverseres ikke.

Goodwill ved kjøp av andel i tilknyttet selskap er inkludert i investeringen i tilknyttet selskap, og testes for nedskrivning som en del av balanseført verdi på investeringen. Gevinst eller tap ved salg av en virksomhet inkluderer balanseført verdi av goodwill vedrørende den solgte virksomheten.

Ved testing av behov for nedskrivning av goodwill, blir denne allokert til aktuelle kontantstrømgenererende enheter. Allokeringen skjer til de kontantstrømgenererende enheter eller grupper av kontantstrømgenererende enheter som forventes å få økonomiske fordeler av oppkjøpet.

Immaterielle eiendeler

Immaterielle eiendeler som er kjøpt separat balanseføres ved førstegangs innregning til anskaffelseskost. Immaterielle eiendeler som er anskaffet i en virksomhetssammenslutning balanseføres til virkelig verdi på sammenslutningstidspunktet. I etterfølgende perioder regnskapsføres immaterielle eiendeler til kost fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger.

Immaterielle eiendeler med bestemt levetid avskrives over forventet utnyttbar levetid. Normalt benyttes lineære avskrivningsprofiler, da dette normalt best reflekterer bruken av eiendelene. Dette vil gjelde for immaterielle eiendeler som software, kunderelasjoner, patenter og rettigheter og aktiverte utviklingskostnader. Immaterielle eiendeler med ubestemt levetid avskrives ikke, men testes for nedskrivning årlig. Enkelte av konsernets balanseførte varemerker har ubestemt levetid.

Forskning, utvikling og andre internt genererte immaterielle eiendeler

Utgifter til forskning kostnadsføres løpende.

Internt genererte immaterielle eiendeler fra utvikling balanseføres dersom alle de følgende kriterier er oppfylt:

- 1) Eiendelen kan identifiseres
- 2) Ferd har både til hensikt og evne til å fullføre den immaterielle eiendelen, herunder at Ferd har tilstrekkelige tekniske, finansielle og andre ressurser til å fullføre utviklingen og til å ta i bruk eller selge den immaterielle eiendelen.
- 3) De tekniske forutsetningene for å fullføre den immaterielle eiendelen er kjente
- 4) Det er sannsynlig at eiendelen vil generere fremtidige kontantstrømmer
- 5) Utviklingskostnadene kan måles pålitelig

Internt genererte immaterielle eiendeler avskrives over utnyttbar levetid fra det tidspunkt eiendelene er tilgjengelig for bruk. Når kravet til balanseføring ikke er til stede, kostnadsføres utgiftene i perioden de er påløpt.

Varige driftsmidler

Investering i varige driftsmidler måles til anskaffelseskost, med fradrag for akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger. Anskaffelseskost inkluderer kostnader direkte knyttet til anskaffelsen av driftsmidlet, herunder lånekostnader. Påfølgende utgifter knyttet til driftsmiddelet balanseføres i den grad det er sannsynlig at fremtidige økonomiske fordeler vil tilflyte konsernet og utgiften kan måles pålitelig, mens løpende vedlikehold resultatføres.

Varige driftsmidler avskrives systematisk over eiendelens utnyttbare levetid, normalt lineært. Varige driftsmidler som er aktivert under en finansiell leasing, blir avskrevet over det korteste av utnyttbar levetid og avtalt leieperioden. Dersom det finnes indikasjoner på at et driftsmiddel har falt i verdi, blir driftsmiddelet testet for nedskrivninger.

Nedskrivninger

Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler som avskrives, vurderes for verdifall når det foreligger indikatorer på at framtidig inntjening ikke kan forsvare balanseført verdi. Dersom det foreligger indikatorer på mulig verdifall, foretas en vurdering av verdifall. Immaterielle eiendeler med udefinert utnyttbar levetid og goodwill avskrives ikke, men vurderes årlig for verdifall.

Ved vurdering av verdifall, beregnes eller estimeres først eiendelens gjenvinnbare beløp. Dersom det ikke er mulig å beregne gjenvinnbart beløp for en enkelteiendel, beregnes gjenvinnbart beløp for den kontantgenererende enheten som eiendelen er en del av. En kontantgenererende enhet er den minste identifiserbare gruppen av eiendeler som genererer inngående kontantstrømmer som er uavhengige av inngående kontantstrømmer fra andre eiendeler eller grupper av eiendeler.

Gjenvinnbart beløp er det høyeste av eiendelens virkelige verdi fratrukket salgsutgifter og bruksverdi. Virkelig verdi fratrukket salgsutgifter er det beløp som kan oppnås ved salg av en eiendel i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte og frivillige parter, med fradrag for salgsutgifter. Bruksverdi er nåverdien av fremtidige kontantstrømmer som forventes å skapes av fra en eiendel eller en kontantgenererende enhet. Dersom balanseført verdi overstiger gjenvinnbart beløp, resultatføres differansen som nedskrivning. Nedskrivninger reverseres i den utstrekning grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

Leieavtaler

Leieavtaler behandles enten som operasjonelle eller finansielle leieavtaler basert på det reelle innholdet i avtalene. Leieavtaler der en vesentlig del av risiko og avkastning knyttet til eierskap blir overført til leietaker, klassifiseres som finansielle leieavtaler. Øvrige leieavtaler klassifiseres som operasjonelle.

Leieobjekt og leieforpliktelse til utleier i finansielle leieavtaler hvor konsernet er leietaker blir ved leieperiodens begynnelse balanseført til det laveste av objektets virkelige verdi og minsteleiens nåverdi. Leiebetalingene blir fordelt mellom forpliktelsen og finanskostnader for å oppnå en konstant periodisk rente på forpliktelsens gjenstående saldo. Variable og betingede leiebeløp resultatføres som driftskostnader etter hvert som de påløper. Leieobjektet knyttet til finansielle leieavtaler avskrives over den korteste av perioden for eiendelens utnyttbare levetid og leieavtalens løpetid, forutsatt at konsernet ikke overtar eierskapet til objektet på tidspunkt for opphør av leieavtale.

Finansielle leieavtaler hvor konsernet er utleier innregnes ved leieperiodens begynnelse som fordring tilsvarende konsernets nettoinvestering i leiekontrakten. Leiebetalingene blir fordelt mellom tilbakebetaling av hovedstol og finansinntekt. Finansinntekten beregnes og innregnes som en konstant periodisk avkastning på nettoinvestering over leieperioden. Direkte kostnader pådratt i forbindelse med å opprette leiekontrakten er inkludert i fordringens verdi.

Leievederlaget i operasjonelle leieavtaler resultatføres løpende og klassifiseres som andre driftskostnader.

Investerings eiendommer

Investerings eiendom er anskaffet for å oppnå langsiktig avkastning på utleie eller for å oppnå verdistigning, eller begge deler. På kjøpstidspunktet verdsettes investerings eiendom til anskaffelseskost inkludert transaksjonskostnader. I etterfølgende perioder regnskapsføres investerings eiendom til antatt virkelig verdi.

Virkelig verdi tilsvarer den prisen vi ville oppnådd ved salg av eiendommen i en velordnet transaksjon til en eksternt part, gjennomført på balansedagen. Virkelig verdi fastsettes enten, basert på observerbare markedsverdier, som i realiteten forutsetter bud på eiendommen, eller en beregning som tar hensyn til leieinntekter fra inngåtte leiekontrakter, forutsetning om fremtidig leienivå basert på markedssituasjonen på balansedagen og for øvrig all informasjon vi har tilgjengelig om eiendommen og markedet eiendommen vil omsettes i. Ved beregningen legges til grunn at eiendommen brukes på beste mulige måte, altså den måten som er mest økonomisk lønnsom.

Inntekter fra investerings eiendom består av periodens netto verdiendring på investerings eiendommer samt leieinntekter i regnskapsperioden fratrukket eiendomsrelaterte kostnader i samme periode. Inntekter fra investerings eiendom klassifiseres som andre driftsinntekter.

Varer

Varelager vurderes til laveste av anskaffelseskost og netto realisasjonsverdi. Anskaffelseskost for beholdninger er basert på FIFO- metoden. For ferdigtilvirkede varer og varer under tilvirkning består anskaffelseskost av utgifter til produktutforming, materialforbruk, direkte lønnskostnader og andre direkte kostnader. Netto realisasjonsverdi er estimert salgspris fratrukket variable kostnader for ferdigstillelse og salg.

Kontanter og kontantekvivalenter

Kontanter og kontantekvivalenter består av kontanter, bankinnskudd, andre kortsiktige og lett omsettelige investeringer med inntil 3 måneder løpetid. Bundne midler inngår også her. Trekk på kassekreditt er i balansen presentert som kortsiktig gjeld til kredittinstitusjoner. I kontantstrømoppstillingen er trekk på kassekreditt inkludert i kontanter og kontantekvivalenter.

Pensjonskostnader og pensjonsmidler/-forpliktelser

Ytelsesbaserte ordninger

En ytelsesplan er en pensjonsordning som definerer den pensjonsutbetaling som en ansatt vil motta ved pensjonering.

Pensjonen fastsettes normalt som en andel av den ansattes lønn. Konsernets netto forpliktelse fra ytelsesbaserte pensjonsordninger er beregnet separat for hver plan. Forpliktelsen beregnes av aktuar og er et estimat på framtidige ytelser som ansatte har opptjent på balansedagen som følge av deres tjeneste i inneværende og tidligere perioder. Ytelsene er neddiskontert til nåverdi redusert med virkelig verdi av pensjonsmidler.

Den delen av periodens netto pensjonskostnad som består av årets pensjonsopptjening, avkortning og oppgjør av pensjonsordninger, planendringer samt periodisert arbeidsgiveravgift, inkluderes i lønnskostnader i den perioden den ansatte har jobbet og dermed opptjent pensjonsrettighetene, mens netto rentekostnad på pensjonsforpliktelsen fratrukket forventet avkastning på pensjonsmidlene resultatføres som finanskostnader i samme periode. Positive og negative estimatavvik føres som andre inntekter og kostnader i totalresultatet i den perioden de er identifisert.

Endring i ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser som skyldes endringer i pensjonsplaner, fordeles over antatt gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid når endringene ikke er innvunnet umiddelbart. Gevinster eller tap på avkortning eller oppgjør av en ytelsesbasert pensjonsordning innregnes i resultatet når avkortningen eller oppgjøret inntreffer. En avkortning inntreffer når konsernet vedtar en vesentlig reduksjon av antall ansatte som omfattes av en ordning eller endrer vilkårene for en ytelsesbasert pensjonsordning slik at en vesentlig del av nåværende ansattes fremtidige opptjening ikke lenger kvalifiserer til ytelser eller bare kvalifiserer til reduserte ytelser.

Innskuddsbaserte ordninger

Forpliktelser til å yte innskudd til innskuddsbaserte pensjonsordninger innregnes som kostnader i resultatet når de ansatte har ytt tjenester som gir dem rett til innskuddet.

Avsetninger

Konsernet regnskapsfører avsetninger når det eksisterer en forpliktelse som følge av tidligere hendelser, det er sannsynlig at forpliktelsen vil komme til oppgjør og forpliktelsens størrelse kan måles pålitelig. Beløpet som innregnes som regnskapsmessig avsetning er beste estimat på balansedagen for vederlaget som vil kreves for å gjøre opp forpliktelsen, diskontert til nåverdi dersom effekten av diskontering er vesentlig.

Utbytte

Utbytte som foreslås av styret klassifiseres som egenkapital i regnskapet, og regnskapsføres som forpliktelse først når det er godkjent av aksjonærene i generalforsamling.

Segmenter

Ferd avlegger segmentrapportering i samsvar med IFRS 8. Ferd er et investeringsselskap og selskapets ledelse fatter beslutninger, følger opp og evaluerer beslutningene basert på verdiutviklingen og virkelig verdi på selskapets investeringer. Ferd skiller mellom forretningsområdene basert på investeringstype / mandat, kapitalallokering, ressursallokering og risikovurdering.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metoden. Dette innebærer at man i oppstillingen tar utgangspunkt i konsernets resultat før skattekostnad for å kunne presentere kontantstrømmer tilført fra henholdsvis den ordinære driften, investeringsvirksomheten og finansieringsvirksomheten.

Nærstående parter

Parter anses å være nærstående hvis en part har kontroll, felles kontroll eller betydelig innflytelse ovenfor den annen part. Parter er også nærstående dersom de er underlagt tredje persons eller foretaks felles kontroll, eventuelt hvor den ene parten er underlagt betydelig innflytelse og den andre felles kontroll. En person eller et nært medlem av en persons familie er nærstående dersom vedkommende har kontroll, felles kontroll eller betydelig innflytelse over foretaket. Selskaper kontrollert eller under felles kontroll av nøkkelpersoner i ledelsen anses også som nærstående part. Alle transaksjoner mellom nærstående parter gjennomføres i henhold til etablerte avtaler og prinsipper.

Nye regnskapsstandarder etter IFRS

Regnskapet er avlagt etter standarder utgitt av International Accounting Standards Board (IASB) og International Financial Reporting Standards - Interpretations Committee (IFRIC) som har ikrafttredelse for regnskapsår som starter 1.1.2015 eller tidligere.

Nye og reviderte standarder som er tatt i bruk av Ferd med virkning fra regnskapsåret 2015:

Ferd har ikke implementert nye standarder i 2015.

Nye og reviderte standarder som ikke er tatt i bruk av Ferd:

IFRS 9 Finansielle instrumenter

IFRS 9 vil erstatte dagens IAS 39. Prosjektet er delt opp i flere faser. Første fase omhandler klassifikasjons- og målereglene. Klassifikasjons- og målereglene for finansielle forpliktelser i IAS 39 videreføres i all hovedsak. Bruk av amortisert kost og virkelig verdi videreføres som grunnlag for måling. Konkrete definerte instrumenter får krav om måling til amortisert kost eller til virkelig verdi med verdiendringer ført mot utvidet resultat. Alle øvrige instrumenter skal måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultat.

Fase 2 omhandler nedskrivning av finansielle instrumenter, og med endringene følger en vridning fra å gjøre avsetninger for påløpte tap til forventede tap. Med den nye standarden er det altså ikke lenger behov for en konkret tapshendelse for at det skal gjøres avsetning for kredittap. Det skal gjøre avsetninger for estimerte tap og endringer i disse estimatene skal også løpende resultatføres. Endringen vil særlig ha konsekvenser for banker og utlånsvirksomheter, men også Ferd-konsernet, som har betydelige fordringer fra salg av varer og tjenester forventes berørt til en viss grad.

Fase 3 omhandler sikringsbokføring, og reglene i IFRS 9 er betydelig mer fleksible enn i IAS 39. Flere typer instrumenter kvalifiserer som sikringsinstrumenter, flere typer risiko kan sikres, og ikke minst er de strenge effektivitetskravene i IAS 39 lempet på. I stedet for å teste effektiviteten er det i IFRS 9 innført et prinsipp om en kvalitativ økonomisk sammenheng mellom sikringsinstrument, sikringsobjekt og risiko. Til gjengjeld er det innført flere notekrav knyttet til foretakets sikringsstrategi.

Implementeringsdato for IFRS 9 er satt for regnskaper som starter 1.1.2018, men EU har ikke godkjent bruk av standarden ennå. Ferd avventer foreløpig IFRS 9, men vil anvende IFRS 9 når den blir pliktig.

IFRS 15 Inntektsføring

IFRS 15 er en felles standard for regnskapsføring av inntekter fra kunder og erstatter IAS 18 Driftsinntekter, IAS 11 Anleggskontrakter, IFRIC 13 Kundelojalitetsprogrammer, IFRIC 15 Avtaler om bygging av fast eiendom, IFRIC 18 Overføring av eiendeler fra kunder og SIC 31 Byttehandel vedrørende reklametjenester. IFRS 15 omhandler kun inntekter fra kontrakter med kunder. Inntekter knyttet til gjelds- og egenkapitalinstrumenter, som tidligere var omfattet av IAS 18, er lagt under IAS 39 (og IFRS 9 når implementert).

Hovedprinsippet i IFRS 15 er at innregning av inntekter skal gjøres på en slik måte at inntektsføringen gir et riktig bilde av hvordan vederlag for leveranse av varer og tjenester tilflyter foretaket. IFRS 15 innfører en fem-trinns modell.

Standarden er mye mer omfattende og detaljert enn tidligere regelsett, og standarden inkluderer betydelig med retningslinjer og beskrivende eksempler for å hjelpe brukerne å tolke standarden riktig.

Standarden har fått ikrafttredelse for regnskapsår som begynner 1. januar 2018, men standarden er foreløpig ikke godkjent av EU. Implementeringen av standarden forventes å ha størst konsekvenser for de av Ferd-datterselskaper som leverer varer og tjenester, hvor leveransen består av sammensatte produkter.

IFRS 16 Leieavtaler

IFRS 16 erstatter eksisterende IFRS-standard for leieavtaler, IAS 17 Leieavtaler. IFRS 16 angir prinsipper for innregning, måling, presentasjon og opplysninger om leieavtaler for begge parter i en leieavtale, dvs. kunden (leietager) og tilbyder (utleier). Den nye standarden krever at leietager innregner eiendeler og forpliktelser for de fleste leieavtaler, noe som er en vesentlig endring fra dagens prinsipper. For utleier viderefører IFRS 16 i det alt vesentlige eksisterende prinsipper i IAS 17. I tråd med dette skal en utleier fortsette å klassifisere sine leieavtaler som operasjonelle eller finansielle leieavtaler, og regnskapsføre disse to typene leieavtaler forskjellig.

Standarden har fått ikrafttredelse for regnskapsår som begynner 1. januar 2019, men standarden er foreløpig ikke godkjent av EU. Standarden forventes å ha vesentlige konsekvenser for de av Ferd-datterselskaper som har store operasjonelle leieavtaler for driftsmidler benyttet i produksjonen av varer.

NOTE 2 ESTIMATER OG SKJØNNSMESSIGE VURDERINGER

Ledelsen har benyttet estimater og forutsetninger ved utarbeidelsen av konsernregnskapet. Dette gjelder for eiendeler, gjeld, inntekter, kostnader og noteopplysninger. Estimater og forutsetninger som er lagt til grunn for verdsettelse er basert på historisk erfaring og andre faktorer som vurderes å være relevante for estimatet på balansedagen. Estimatenes kan avvike fra faktiske resultater. Endringer i regnskapsmessige estimater regnskapsføres i den perioden endringene oppstår. Hovedpostene hvor estimater vil ha stor innvirkning på regnskapsførte verdier er omtalt under. Metode for estimering av virkelig verdi på finansielle eiendeler er også beskrevet under.

Ferd er av den oppfatning at estimatene på virkelig verdi reflekterer rimelige estimater og forutsetninger for alle vesentlige faktorer som partene i en uavhengig transaksjon forventes å vektlegge, inkludert de faktorer som har innvirkning på forventet kontantstrøm, og av graden av risiko forbundet med disse.

Fastsettelse av virkelig verdi på finansielle eiendeler

Ferd - konsernets balanse består av en stor andel finansielle eiendeler som bokføres til virkelig verdi. Måling til virkelig verdi av de finansielle eiendelene vil i ulik grad være påvirket av estimater og forutsetninger knyttet til blant annet fremtidige kontantstrømmer, avkastningskrav og rentenivå. Det er størst usikkerhet knyttet til fastsettelse av virkelig verdi på de unoterte finansielle eiendelene.

Noterte aksjer og andeler

Virkelig verdi av finansielle eiendeler som omsettes i aktive og likvide markeder fastsettes til noterte markedspriser på balansedagen (markedets offisielle sluttkurs), og verdifastsettelsen innebærer således begrenset estimatusikkerhet.

Unoterte aksjer og andeler

Posten "Unoterte aksjer og andeler" består av unoterte aksjer og investeringer i Private Equity fond. Virkelig verdi estimeres ved hjelp av anerkjente verdsettelsesmodeller. Bruken av disse modellene krever innleggelse av data som dels består av noterte markedspriser og dels estimater om fremtidig utvikling, samt vurderinger vedrørende en rekke faktorer som eksisterer på balansedagen.

Hedgefond

Hedgefondene er eksternt forvaltet. Ferd mottar månedlige, kvartalsvise eller halvårslige estimater på virkelig verdi fra forvalterne. Estimatenes blir etterprøvd av uavhengige administratorer. I tillegg utøves det en rimelighetsvurdering av fondenes samlede avkastning mot referanseindekser.

Renteinvesteringer

Virkelig verdi av renteinvesteringer verdsettes ut fra noterte markedskurser. Dersom det ikke finnes markedskurser på renteinvesteringen, verdsettes renteinvesteringen i samsvar med prismodeller basert på gjeldende rentekurve og eksterne kredittrater.

Derivater

Virkelig verdi av derivater verdsettes ut fra noterte markedskurser. Der markedskurs ikke er tilgjengelig, beregnes verdien utfra gjeldende rentekurve og andre relevante faktorer.

Fastsettelse av virkelig verdi på investeringseiendommer

Ferd-konsernet har flere investeringseiendommer som verdsettes til virkelig verdi. Virkelig verdi fastsettes til neddiskontert verdi av fremtidige kontantstrømmer og estimatet vil være påvirket av forventede fremtidige kontantstrømmer og avkastningskrav. Hovedprinsippene for fastsettelse av kontantstrømmer og avkastningskrav er beskrevet under.

Fremtidige kontantstrømmer baseres på følgende forhold:

- Eksisterende kontrakter
- Forventet fremtidig utleie
- Forventet ledighet

Avkastningskravet fastsettes ved å ta utgangspunkt i et markedsbasert avkastningskrav for eiendommer med antatt beste beliggenhet (prime-yield CBD) tillagt risikopremie for eiendommen.

Risikopremien baseres på:

- Beliggenhet
- Standard
- Forventet markedsutvikling
- Leienivå sammenlignet med resten av markedet
- Kvalitet på leietakers soliditet
- Eiendomsspesifikk kunnskap

Dersom det er gjort transaksjoner av sammenlignbare eiendommer nært opp mot balansedagen, benyttes disse verdien som en kryssreferanse for verdsettelsen.

Eiendommer som inngår i utbyggingsprosjekter verdsettes ved bruk av samme metode, men usikkerheten i estimatene er større. I utbyggingsprosjekter økes verdien av prosjektet etter hvert som definerte milepæler nås.

Nedskrivningsvurderinger goodwill

Goodwill testes årlig for verdifall. Verdifall testes ved å neddiskontere forventede fremtidige kontantstrømmer på den kontantgenererende enheten som goodwill er henført til. Dersom neddiskontert verdi av fremtidige kontantstrømmer er lavere enn bokført verdi, gjennomføres nedskrivning til gjenvinnbart beløp. Verdifalltestene bygger på forutsetninger om fremtidig forventet kontantstrøm og estimat på diskonteringsrente.

Det vises til [note 13](#) for nærmere beskrivelse av nedskrivningsvurderinger for goodwill.

Avskrivninger og nedskrivninger av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler

Bokført verdi av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler med begrenset levetid innregnes til anskaffelseskostnad. Anskaffelseskostnad fratrukket restverdi avskrives over forventet brukstid. De bokførte verdiene vil avhenge av konsernets estimater på brukstid og restverdi. Disse parameterne estimeres på bakgrunn av erfaring, historikk og skjønnsmessige vurderinger. Estimaten justeres dersom det oppstår endringer i forventningene.

Ved identifisering av indikator på varig verdifall på varige driftsmidler eller immaterielle eiendeler foretas verdifalltest. Verdifalltestene vil basere seg på estimater og forutsetninger om fremtidige kontantstrømmer og diskonteringsrente.

Pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser

Beregning av pensjonsforpliktelse innebærer bruk av skjønn og estimater på en rekke økonomiske og demografiske forutsetninger. Det henvises til [note 19](#) for en nærmere beskrivelse av hvilke forutsetninger som er lagt til grunn. Endringer i forutsetninger kan medføre betydelige endringer i balanseførte pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler.

Utsatt skattefordel

Utsatt skattefordel av fremførbare underskudd og andre skattereduserende forskjeller balanseføres i den utstrekning det er sannsynlig at utsatt skattefordel vil kunne utnyttes mot framtidig skattepliktige inntekter. Vesentlig skjønn fra ledelsen er påkrevd for å bestemme størrelsen på balanseført utsatt skattefordel. Balanseført utsatt skattefordel baseres på forventning om størrelse på framtidig skattepliktig inntekt, tidspunkt for forventet bruk av utsatt skattefordelen og framtidige strategier for skatteplanlegging.

Avsetning for tap på fordringer

Avsetning for tap på fordringer estimeres på bakgrunn av sannsynligheten for at de utestående fordringene ikke vil bli gjort opp. Vurderingen bygger på historisk erfaring, fordringens alder og motpartens finansielle situasjon.

Ferd avlegger segmentrapportering i samsvar med IFRS 8. Ferd er et investeringselskap og selskapets ledelse fatter beslutninger, følger opp og evaluerer beslutningene basert på verdiutviklingen og virkelig verdi på selskapets investeringer. Ferd skiller mellom forretningsområdene basert på investeringstype / mandat, kapitalallokering, ressursallokering og risikovurdering. Ferd har følgende 4 forretningsområder:

Ferd Capital er en langsiktig investor som arbeider aktivt med selskapene i eierperioden for å sikre en best mulig verdiutvikling. Ferd Capital består av tre mandater: Ikke-børsnoterte selskaper, børsnoterte selskaper og Special Investments. Special Investments er et mandat i oppstartsfasen.

De selskapene der Ferd Capital har kontroll, er i konsernregnskapet konsolidert og segmentrapporteringen i konsernregnskapet består dermed av de konsoliderte resultatene fra disse selskapene, samt verdiendringene og forvaltningskostnadene på ikke-konsoliderte selskaper og andre investeringer. Verdien av investeringene og verdiendringene fremgår av selskapsregnskapet til Ferd AS, hvor Ferd Capital rapporterer MNOK 286 i driftsresultat. Verdien av Ferd Capitals portefølje utgjør MNOK 10 616 pr 31.12.2015 og MNOK 10 317 pr. 31.12.14 målt til virkelig verdi.

Under følger en oversikt over Capitals største Investeringer per 31.12.2015:

- Elopak (100 prosent eierandel) er en av verdens ledende leverandører av emballasjesystemer for flytende næringsmidler. Med en organisasjon og samarbeidspartnere i mer enn 40 land, selges og markedsføres selskapets produkter i over 100 land
- Aibel (49 prosent eierandel) er en ledende leverandør til internasjonal oppstrøms olje- og gassindustri med fokus på norsk sokkel. Selskapet står for drift, vedlikehold og modifikasjoner av offshore- og landbaserte anlegg, og leverer også komplette produksjons- og prosessanlegg
- TeleComputing*) (96 prosent eierandel) er en ledende leverandør av IT-tjenester til små og mellomstore bedrifter i Norge og Sverige. Selskapet leverer nettbaserte applikasjoner og kundetilpassede drifts- og outsourcingtjenester.
- Interwell (58 prosent eierandel) er en ledende norsk leverandør av høyteknologiske brønnverktøy til den internasjonale olje - og gassindustrien. Selskapets viktigste marked er norsk kontinentalsokkel, men har i de senere årene etablert en tilstedeværelse i flere viktige markeder internasjonalt.
- Swix Sport (100 prosent eierandel) utvikler, produserer og markedsfører skismøring, staver, tilbehør og tekstiler til sport og aktiv fritid. Selskapet har en omfattende virksomhet i Norge og utlandet.
- Mestergruppen (95 prosent eierandel) er en ledende aktør i det norske byggevaremarkedet med fokus på den profesjonelle delen av markedet. Selskapets virksomhet omfatter salg av byggevarer, tomte- og prosjektutvikling og hus- og hyttekjeder.
- Servi (100 prosent eierandel). Servi utvikler og produserer kundespesifikke hydraulikkssystemer, sylindere og ventiler til offshore, maritim og landbasert industri.
- Petroleum Geo-Services (10,1 prosent eierandel). Petroleum Geo-Services (PGS) leverer blant annet seismikk, elektromagnetiske tjenester og reservoaranalyser til oljeselskaper som driver offshorevirksomhet over hele verden.
- Fjord Line (38,5 prosent eierandel). Fjord Line er et moderne rederi som tilbyr trygg og behagelig sjøtransport mellom Norge, Danmark og Sverige. I tillegg til passasjertrafikk har Fjord Line god kapasitet på frakt av alle typer nyttekjøretøy og gods, som håndteres av rederiets cargoavdelinger i Norge og Danmark

*) Virksomheten TeleComputing har blitt solgt i 2016. Virksomheten inngår ikke i segmentinformasjonen til Ferd Capital for 2015. Resultatposter for 2014 er omarbeidet tilsvarende for presentasjonsformål. Se [note 33](#) for ytterligere informasjon.

Ferd Invest investerer i hovedsak i børsnoterte nordiske aksjeselskaper, ambisjonen er å slå en nordisk aksjeindeks (MSCI Nordic Mid Cap Index). Investeringssteamet fokuserer ikke på referanseindeksen i forvaltningen av porteføljen, men er opptatt av selskapene de investerer i og utviklingen i disse.

Ferd Hedgefond består av to mandater. Hedgefond foretar investeringer i ulike typer hedgefond som forvaltes av hedgefondmiljøer i utlandet. Målsetningen er å oppnå attraktiv risikjustert avkastning, både i absolutt forstand og relativt til hedgefondindeksen (HFRI FoF: Conservative Index). I Global Fund Opportunities mandatet (GFO), kan Ferd Hedgefond investere i eksternt forvaltede muligheter som ikke passer inn i hedgefondporteføljen, men som er attraktive sett opp i mot Ferd's samlede portefølje og bidrar til å spre risikoen i konsernet.

Ferd Eiendom er en aktiv eiendomsinvestor med ansvar for konsernets eiendomssatsing. Utvikling skjer i hovedsak innenfor boligprosjekter, utvikling og bygging av nye kontorbygg og utvikling av lager/kombinasjonsbygg. Ferd Eiendom gjennomfører prosjekter alene eller i samarbeid med utvalgte partnere. Det gjøres også rene finansielle eiendomsinvesteringer.

Øvrig virksomhet består hovedsakelig av investeringer i eksternt forvaltede private equity fond og hedgefondandeler kjøpt i annenhåndsmarkedet. Disse investeringene har mindre behov for løpende daglig oppfølging og derfor overvåkes av ledelsen. I Øvrig virksomhet inngår også enkelte finansielle instrumenter ledelsen kan benytte for å justere den samlede risikoeksponering. I tillegg inngår kostnader til selskapets ledelse, stab og internbank.

Beløp i NOK 1 000	Ferd AS konsern	Ferd Capital	Ferd Invest	Ferd Hedgefond	Ferd Eiendom	Øvrig virksomhet
Resultat 2015						

Salgsinntekter	12 912 698	12 910 948			1 750	
Inntekter fra finansielle investeringer	1 985 920	- 177 017	1 419 511	144 773	119 783	478 870
Andre inntekter	315 246	34 665	60	- 143	278 272	2 392
Driftsinntekter	15 213 863	12 768 596	1 419 571	144 630	399 805	481 262
Driftskostnader ekskl av- og nedskrivninger	12 132 630	11 996 794	9 181	11 503	46 843	68 310
EBITDA	3 081 233	771 801	1 410 391	133 127	352 962	412 952
Av- og nedskrivninger	773 269	770 004		68	2 153	1 045
Driftsresultat	2 307 964	1 797	1 410 391	133 060	350 809	411 908
Inntekt på investeringer etter egenkapitalmetoden	34 548	37 442			- 2 894	
Resultat før finansposter og skattekostnad	2 342 512	39 239	1 410 391	133 060	347 915	411 908

Balanse 31.12.15

Immaterielle eiendeler	3 153 719	3 153 719				
Varige driftsmidler og investeringseiendommer	4 411 260	2 057 210			2 346 947	7 102
Investeringer etter egenkapitalmetoden	494 635	338 967			155 668	
Investeringer klassifisert som omløpsmidler	15 652 095	2 031 641	6 218 513	3 887 561	460 530	3 053 850
Bankinnskudd 1)	1 852 737	1 175 613	53 061	41 352	173 494	409 217
Øvrige eiendeler	6 674 348	5 963 617	27 259	19 947	326 031	337 495
Sum eiendeler	32 238 793	14 720 767	6 298 833	3 948 859	3 462 670	3 807 664

1) Forretningsområdets netto trekk på bankkontoene er her inkludert

Beløp i NOK 1 000	Ferd AS konsern	Ferd Capital	Ferd Invest	Ferd Hedgefond	Ferd Eiendom	Øvrig virksomhet
Resultat 2014						
Salgsinntekter	11 852 804	11 851 557			1 247	
Inntekter fra finansielle investeringer	599 704	-1 291 897	665 319	96 164	78 267	1 051 850
Andre inntekter	277 624	32 206		48	244 962	407
Driftsinntekter	12 730 131	10 591 866	665 319	96 213	324 476	1 052 258
Driftskostnader ekskl av- og nedskrivninger	10 872 651	10 741 804	8 694	8 248	36 779	77 126
EBITDA	1 857 480	- 149 938	656 625	87 965	287 697	975 132
Av- og nedskrivninger	540 968	535 748	40	45	3 989	1 146
Driftsresultat	1 316 513	- 685 685	656 585	87 919	283 707	973 986
Inntekt på investeringer etter egenkapitalmetoden	30 367	33 211			- 2 843	
Resultat før finansposter og skattekostnad	1 346 880	- 652 475	656 585	87 919	280 864	973 986

Balanse 31.12.14

Immaterielle eiendeler	4 117 955	4 116 955			1 000	
Varige driftsmidler og investeringseiendommer	4 823 075	2 166 416			2 649 138	7 521
Investeringer etter egenkapitalmetoden	442 250	312 318			129 932	
Investeringer klassifisert som omløpsmidler	14 361 391	1 438 482	5 645 279	2 869 671	348 035	4 059 924
Bankinnskudd 1)	1 320 725	1 520 642	11 390	- 157 173	- 178 796	124 662
Øvrige eiendeler	5 819 699	4 607 573	3 769	146 700	408 314	653 343
		14 162	5 660			

Sum eiendeler	30 885 095	386	439	2 859 197	3 357 622	4 845 450
----------------------	-------------------	------------	------------	------------------	------------------	------------------

1) Forretningsområdets netto trekk på bankkontoene er her inkludert

NOTE 4**INNTEKTER FRA FINANSIELLE INVESTERINGER**

Inntekter fra finansielle investeringer fordelt på de ulike aktivaklassene:

Beløp i NOK 1 000	2015	2014
Noterte aksjer og andeler	1 283 119	714 795
Unoterte aksjer og andeler	- 184 635	-1 295 073
Hedgefond	887 436	1 179 982
Sum inntekter fra finansielle investeringer	1 985 920	599 704

Ferds prinsipper ved måling til virkelig verdi, generelt

Ferd benytter den verdsettelsesmetode som ansees å gi det mest representative estimatet på en antatt salgsværdi. Et slikt salg forutsettes gjennomført i en velordnet transaksjon på balansedagen. Dette innebærer at for alle eiendeler der det finnes observerbar markedsinformasjon, eller der det nylig er gjennomført en transaksjon, benyttes disse kurser (markedsmetoden). Når en kurs for en identisk eiendel ikke er observerbar, beregnes virkelig verdi ved hjelp av en annen verdsettelsesmetode. Ved verdsettingen benytter Ferd relevante og observerbare data i størst mulig grad.

For alle investeringer der verdien fastsettes ved bruk av en annen verdsettelsesmetode enn markedsmetoden, gjøres det analyser av endringen i verdi fra periode til periode. Det gjennomføres grundige analyser på flere nivåer, både av overordnet i forretningsområdet, av Ferders konsernledelse og til slutt av Ferders styre. Det utarbeides sensitivitetsanalyser for de mest sentrale og kritiske inndata i verdsettelsesmodellen, og i enkelte tilfeller foretas kontrollberegninger av verdsettelsen ved bruk av alternative verdsettelsesmetoder for å bekrefte den beregnede verdi.

Ferd er konsekvent i bruken av verdsettelsesmetode, og endrer normalt ikke prinsippene for verdsettelsen. Endring av prinsipper vil gi lav pålitelighet i rapporteringen og svekket sammenlignbarhet fra periode til periode. Prinsipp for verdsettelse og bruk av verdsettelsesmetode fastsettes for investeringen før den gjennomføres og endres kun unntaksvis og bare dersom endringen fører til en måling som under omstendighetene er mer representativ for virkelig verdi.

Verdsettelsesmetoder

Investeringer i børsnoterte aksjer verdsettes ved bruk av markedsmetoden. Børskurs for siste gjennomførte transaksjon på markedsplassen legges til grunn.

Investeringer i unoterte aksjer som blir forvaltet internt, verdsettes normalt basert på en inntjeningsmultiplere. Ved beregning av verdi (Enterprise Value - EV) benyttes for eksempel EV / EBITDA, EV / EBITA, EV / EBIT og EV / (EBITDA - CAPEX). Ferd innhenter relevante multiplere for sammenlignbare selskaper. Multiplene for porteføljeselskapene justeres dersom forutsetningene ikke er like med peer group. Slike forutsetninger kan bestå av kontrollpremie, likviditetsrabatt, vekstforutsetninger, marginer eller tilsvarende. Selskapets resultat som benyttes i verdsettelsen normaliseres for engangseffekter. Til slutt beregnes egenkapitalverdi ved å gjøre fradrag for netto rentebærende gjeld. Dersom det har skjedd en uavhengig transaksjon i verdipapiret, benyttes denne normalt som grunnlag for vår verdsettelse.

Verdsettelse av investeringer i eksternt forvaltede private equity- og hedgefond er basert på rapportert verdi fra fondene (NAV). Ferd gjør en kritisk vurdering av om rapportert NAV kan legges til grunn.

Utleieeiendommer er verdsatt ved diskontering av fremtidige forventede kontantstrømmer. Verdien av eiendommer som inngår i byggeprosjekter vurderes løpende til antatt salgsværdi. Verdien oppnår ofte et skifte ved oppnådde milepæler. Periodevis sammenlignes våre beregnede verdier mot uavhengige takster.

Nedenfor følger en oversikt over bokført verdi og virkelig verdi av konsernets eiendeler og gjeld fordelt etter hvordan de er målt i regnskapet. Tabellen er utgangspunkt for den videre informasjonen om selskapets finansielle risiko og henviser til påfølgende noter.

Beløp i NOK 1 000	Investeringer		Finansielle instrumenter målt til amortisert kost			SUM
	Investeringer målt til virkelig verdi resultatet	Investeringer målt til virkelig verdi over utvidet resultat	Utlån og fordringer	Finansiell forpliktelse	Annen type verdsettelse	
Anleggsmidler						
Immaterielle eiendeler					3 153 719	3 153 719
Utsatt skattefordel					257 916	257 916
Varige driftsmidler					2 175 360	2 175 360
Investeringer etter egenkapitalmetoden					494 635	494 635
Investeringseiendom	2 235 900					2 235 900
Pensjonsmidler					25 370	25 370
Andre finansielle anleggsmidler			137 883		85 742	223 625
Sum 2015	2 235 900		137 883		6 192 742	8 566 524
Sum 2014	2 386 449		190 409		7 291 683	9 868 541
Omløpsmidler						
Varer					2 635 545	2 635 545
Kortsiktige fordringer		61 075	2 375 563			2 436 638
Noterte aksjer og andeler	7 283 017					7 283 017
Unoterte aksjer og andeler	3 071 613					3 071 613

Hedgefond	5 202 980			5 202 980
Renteinvesteringer	94 484			94 484
Bankinnskudd		1 852 737		1 852 737
Sum 2015	15 652 095	61 075	4 228 300	2 635 545 22 577 015
Sum 2014	14 361 391	11 565	4 087 298	2 556 300 21 016 554

Langsiktig gjeld

Pensjonsforpliktelser			193 138	193 138
Utsatt skatt			847 312	847 312
Langsiktig rentebærende gjeld		4 035 847	- 20 798	4 015 050
Annen langsiktig gjeld		147 187		147 187
Sum 2015		4 183 034	1 019 652	5 202 686
Sum 2014		52 281	3 939 461	963 402 4 955 144

Kortsiktig gjeld

Kortsiktig rentebærende gjeld		661 163		661 163
Betalbar skatt			143 752	143 752
Annen kortsiktig gjeld	196 537	2 833 214		3 029 751
Sum 2015	196 537	3 494 377	143 752	3 834 665
Sum 2014	15 503	58 167	4 166 278	359 718 4 599 666

Virkelig verdi hierarki - Finansielle eiendeler og forpliktelser

Ferd inndeler eiendeler og forpliktelser målt til virkelig verdi i balansen i et hierarki basert på grunnlaget for verdsettelsen. Hierarkiet har følgende nivåer:

Nivå 1: Verdsettelse basert på noterte priser i aktive markeder for identiske eiendeler uten justeringer. Et aktivt marked kjennetegnes ved at det gjøres transaksjoner i markedet i verdipapiret med tilstrekkelig hyppighet og volum. Prisinformasjonen skal være løpende oppdatert og representere forventet salgsvederlag. Kun børsnoterte aksjer blir vurdert som nivå 1 investeringer.

Nivå 2: På nivå 2 klassifiseres investeringer hvor det finnes noterte priser, men markedene tilfredsstillers ikke kravene for å regnes som aktive. I tillegg vurderes investeringer hvor verdsettelsen i sin helhet kan avledes fra verdien av andre noterte priser, herunder verdi på underliggende verdipapirer, rentenivå, valutakurs eller lignende. Finansielle derivater som renteswaper og valutaterminer vurderes også som nivå 2 investeringer. Ferd's hedgefondportefølje vurderes å tilfredsstillers kravene til nivå 2. Disse fondene består av sammensatte porteføljer av aksjer, rentepapirer, råvarer og andre omsettelige derivater. For slike fond rapporteres verdi (NAV) løpende og den rapporterte NAV benyttes ved transaksjoner i fondet.

Nivå 3: Alle Ferd's øvrige investeringer vurderes på nivå 3. Dette gjelder investeringer der all informasjon eller deler av informasjonen om verdi ikke kan observeres i markedet. Ferd benytter også verdsettelsesmodeller for investeringer der aksjen har liten eller ingen omsetning. Verdipapirer som verdsettes basert på noterte priser eller rapportert verdi (NAV), men hvor det må gjøres vesentlige justeringer vurderes også på nivå 3. For Ferd gjelder dette private equity investeringer og fondsinvesteringer kjøpt i annenhåndsmarkedet der rapportert NAV må justeres for rabatter. En avstemming i bevegelsen av eiendelene på nivå 3 er vist i en egen tabell.

Ferd allokterer hver enkelt investering til sitt respektive nivå i hierarkiet ved anskaffelse. Overføringer fra et nivå til et annet skjer kun unntaksvis og utelukkende dersom det er skjedd endringer av betydning for nivåinndelingen ved den finansielle eiendelen. Dette kan skje eksempelvis ved at en unotert aksje har blitt børsnotert eller tilsvarende. En overføring mellom nivåene vil i så tilfelle gjøres når Ferd er blitt kjent med endringen.

Tabellen viser hvilket nivå i verdsettelseshierarkiet de ulike målemetodene for konsernets investeringer målt til virkelig verdi vurderes å befinne seg:

Beløp i NOK 1 000	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum 2015
Eiendeler				
Investeringseiendom			2 235 900	2 235 900
Kortsiktige fordringer		61 075		61 075
Noterte aksjer og andeler	7 283 017			7 283 017
Unoterte aksjer og andeler			3 071 613	3 071 613
Hedgefond		3 887 561	1 315 420	5 202 980
Renteinvesteringer		94 484		94 484
Gjeld				
Annen kortsiktig gjeld		- 92 407	- 104 129	- 196 537
Sum 2015	7 283 017	3 950 712	6 518 803	17 752 533

Beløp i NOK 1 000	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum 2014
Eiendeler				
Investerings eiendom			2 386 449	2 386 449
Kortsiktige fordringer		11 565		11 565
Noterte aksjer og andeler	6 622 553			6 622 553
Unoterte aksjer og andeler			3 086 854	3 086 854
Hedgefond		2 869 671	1 782 313	4 651 984
Gjeld				
Annen langsiktig gjeld		- 52 281		- 52 281
Annen kortsiktig gjeld		- 73 670		- 73 670
Sum 2014	6 622 553	2 755 285	7 255 616	16 633 454

Avstemming av bevegelsen i eiendeler på nivå 3

Beløp i NOK 1 000	IB 1.1.15	Kjøp / emisjon	Salg og utbetalinger fra investeringer	Urealiserte gevinster og tap, innregnet i totalresultat	Urealiserte gevinster og tap, innregnet i resultatet	Gevinst og tap innregnet i resultatet	UB 31.12.15
Investerings eiendom	2 386 449	215 561	- 556 228		190 117		2 235 900
Unoterte aksjer og andeler	3 086 854	634 328	- 529 564		- 164 691	44 687	3 071 613
Hedgefond	1 782 313	199 069	- 730 396		- 442 772	507 206	1 315 420
Sum	7 255 616	1 048 958	-1 816 188		- 417 346	551 893	6 622 933

Beløp i NOK 1 000	IB 1.1.14	Kjøp / emisjon	Salg og utbetalinger fra investeringer *)	Urealiserte gevinster og tap, innregnet i totalresultat	Urealiserte gevinster og tap, innregnet i resultatet	Gevinst og tap innregnet i resultatet	UB 31.12.14
Investerings eiendom	1 828 917	390 609	- 2 435		169 358		2 386 449
Unoterte aksjer og andeler	5 446 096	553 599	-1 425 596		-1 383 158	- 104 087	3 086 854
Hedgefond	2 017 082	92 895	- 901 293		573 629		1 782 313
Sum	9 292 095	1 037 103	-2 329 324		- 640 171	- 104 087	7 255 616

*) Blant salg og avganger inngår 686 millioner kroner for Interwell AS, som i 2014 er reklassifisert fra unoterte aksjer målt til virkelig verdi til datterselskap.

Nedenfor presenteres en oversikt over de mest sentrale forutsetninger benyttet ved måling av virkelig verdi av Ferd's investeringer, allokert til nivå 3 i hierarkiet. Vi viser også hvor sensitive verdien av investeringene er for endringer i forutsetningene.

Beløp i NOK 1 000	Balanseført verdi per 31.12.15	Benyttede og implisitte EBITDA multipler	Verdi, dersom reduseres med 10 prosent	Verdi, dersom økes med 10 prosent	Benyttet diskonteringsrente	Verdi, dersom renten økes med 1 prosentpoeng	Verdi, dersom renten reduseres med 1 prosentpoeng
Investerings eiendom 1)	2 235 900				7.0 % - 11.7 %	1 907 000	2 724 000
Unoterte aksjer og andeler sensitive for multiplene 2)	868 777	9,2 - 15,7	610 777	1 126 777			
Øvrige unoterte aksjer og andeler 2)	2 202 836						
Beløp i NOK 1 000	Balanseført verdi per 31.12.15				Estimerte rabatter ihht megler (intervall)	Verdi dersom rabatter økes med 10 prosent	Verdi dersom rabatter reduseres med 10 prosent
Hedgefond 3)	1 315 420				1 % - 83 %	1 215 775	1 415 064

1) Ca 68 % av Ferd Eiendom AS' portefølje er utleieeiendommer og utviklingsprosjekter og er sensitive for endring i

diskonteringsrente.

2) Ca 28 % av verdien av unoterte aksjer og andeler er sensitive for endring i multippel. De øvrige investeringene er verdsatt basert på rapportert NAV uten at Ferd har mulighet til å regne på sensitiviteten, selv om multipler sannsynligvis er benyttet ved fastsettelsen av NAV.

3) Ca 80 % av hedgefondene på nivå 3 er sensitive for endring i rabatt.

Det har i perioden ikke vært vesentlige endringer knyttet til selskapets risikostyring.

VERDIFALLSRISIKO OG ALLOKERING AV KAPITAL

Ferds allokering av kapitalen må være i tråd med eiers risikotoleranse. Et mål på denne risikotoleranse er hvor stort verdifall målt i kroner eller prosent eier aksepterer i tilfelle markedene Ferd er eksponert mot skulle oppleve kraftige og raske fall. Ferds totalportefølje skal normalt ha maksimalt 35 prosent verdifallsrisiko. Verdifallsrisikoen legger føringer på hvor stor andel av egenkapitalen som kan være investert i aktiva med høy risiko for verdifall. Dette måles og følges opp ved hjelp av stresstester. Taprisikoen blir vurdert som et mulig samlet verdifall uttrykt i kroner og som prosent av egenkapitalen. Ferds langsiktighet gjør at eier kan akseptere store svingninger i verdijustert egenkapital.

KATEGORIER AV FINANSIELL RISIKO

Likviditetsrisiko

Ferd har likviditet i fokus. Ferd legger til grunn at avkastningen fra finansielle investeringer skal bidra til å dekke løpende renteutgifter. Det er derfor viktig at Ferds balanse er likvid og at muligheten til å realisere aktiva samsvarer godt med løpetiden på gjelden. Ferd stiller krav om at under normale markedsforhold skal minst 4 milliarder kroner av de finansielle investeringene bestå av aktiva som kan realiseres i løpet av et kvartal. Dette ivaretas først og fremst gjennom investeringer i børsnoterte aksjer og hedgefond. Forøvrig henvises til informasjon om Ferds lånefasiliteter, herunder oversikt over forfallsstruktur på gjelden, i selskapsregnskapet til Ferd AS i [note 16](#).

Valutarisiko

Ferd har et bevisst forhold til valutaeksponering. Vi legger til grunn at Ferd alltid vil ha en viss andel av egenkapitalen investert i euro, amerikanske dollar og svenske kroner, og sikrer derfor normalt ikke valutaeksponering til norske kroner. Dersom eksponeringen i en valuta er vurdert som for høy eller lav reguleres valutaeksponeringen gjennom å ha lån på morselskapsnivå i den respektive valuta, eller ved bruk av derivater.

Ferd har følgende utestående valutaderivater på morselskapsnivå per 31.12.15:

Beløp i NOK 1 000	Valutakjøp		Valutasalg	
	Valuta	Beløp	Valuta	Beløp
	NOK	3 486 070	USD	- 400 000
	NOK	1 913 430	EUR	- 200 000

SENSITIVITETSANALYSE, VERDIFALLSRISIKO INVESTERINGSVIRKSOMHET

Stresstesten er basert på en inndeling av Ferds egenkapital i ulike aktivaklasser, som utsettes for verdifall som følger:

- Norske aksjemarkedet faller 30 prosent
- Internasjonale aksjemarkeder faller 20 prosent
- Eiendom faller 10 prosent
- Kronekursen styrkes 10 prosent
- Norske aksjemarkedet faller 30 prosent
- Internasjonale aksjemarkeder faller 20 prosent
- Eiendom faller 10 prosent
- Kronekursen styrkes 10 prosent

For å nyansere beregningene gjøres det en vurdering av om Ferds investeringer antas å falle mer eller mindre enn markedet. Det legges for eksempel til grunn at de unoterte investeringene i et stresstestscenario har et verdifall på 1,0-1,3 ganger det norske aksjemarkedet.

Beløp i NOK 1 000	2015	2014
Kursrisiko: Norske aksjer faller 30 %	-4 100 000	-4 200 000
Kursrisiko: Internasjonale aksjer faller 20 %	-1 700 000	-1 700 000
Kursrisiko: Eiendom faller 10 %	- 300 000	- 300 000
Valutarisiko: Kronekursen styrkes med 10 %	-1 200 000	-1 100 000
Sum verdifall i verdijustert egenkapital	-7 300 000	-7 300 000

Verdifall i % av verdijustert egenkapital	28%	30%
---	-----	-----

	Forretningskontor	Eierandel	Metode for måling
Datterselskap			
Elopak AS med datterselskaper	Røyken	100,0 %	Konsolidert
FC Well Invest AS med datterselskaper (Interwell)	Bærum	100,0 %	Konsolidert
FC-Invest AS med datterselskaper (TeleComputing)	Bærum	100,0 %	Konsolidert
Ferd Aibel Holding AS	Bærum	100,0 %	Konsolidert
1912 Top Holding AS med datterselskaper (Servi Gruppen)	Bærum	100,0 %	Konsolidert
Ferd Eiendom AS med datterselskaper	Bærum	100,0 %	Konsolidert
Ferd Malta Holdings Ltd	Malta	100,0 %	Konsolidert
Ferd MG Holding AS med datterselskaper (Mestergruppen)	Bærum	100,0 %	Konsolidert
Ferd Sosiale Entreprenører AS	Bærum	100,0 %	Konsolidert
Norse Crown Company Ltd. AS	Bærum	100,0 %	Konsolidert
Swix Sport AS med datterselskaper	Oslo	100,0 %	Konsolidert
Felleskontrollert virksomhet			
Aibel Holding I AS med datterselskaper (Aibel)	Stavanger	50,0 %	Virkelig verdi
Elocap Ltd	Israel	50,0 %	Egenkapitalmetoden
Frogn Næringspark AS	Trondheim	50,0 %	Egenkapitalmetoden
Sanderveien 18 AS	Ski	50,0 %	Egenkapitalmetoden
Impresora del Yaque	Santiago De Los Caballeros, Dominikanske Rep.	51,0 %	Egenkapitalmetoden
Tilknyttede selskaper			
Al-Obeikan Elopak factory for Packaging Co	Riyadh, Saudi-Arabia	49,0 %	Egenkapitalmetoden
Lala Elopak S.A. de C.V.	Gómez Palacio, Mexico	49,0 %	Egenkapitalmetoden
Tiedemannsbyen DA	Oslo	50,0 %	Egenkapitalmetoden
Lofoten Tømteselskap AS	Bodø	35,0 %	Egenkapitalmetoden
Hafsbys AS	Stavanger	14,5 %	Egenkapitalmetoden
Hunstad Sør Tømteselskap AS	Bodø	31,6 %	Egenkapitalmetoden
Tåstarustå Byutvikling AS	Stavanger	33,3 %	Egenkapitalmetoden
Madla Byutvikling AS	Stavanger	33,3 %	Egenkapitalmetoden
Boreal GmbH	Tyskland	20,0 %	Egenkapitalmetoden
Siriskjær AS	Stavanger	50,0 %	Egenkapitalmetoden
Solheim Byutviklingselskap AS	Stavanger	33,3 %	Egenkapitalmetoden
Sporafjell Utviklingselskap AS	Stavanger	50,0 %	Egenkapitalmetoden
Kråkeland Hytteservice AS	Sirdal	33,5 %	Egenkapitalmetoden
Anleggsaksjer og andeler > 10 % eierandel			
Herkules Capital I AS		40,0 %	Virkelig verdi
Omløpsaksjer og andeler > 10 % eierandel			
Fjord Line AS		38,5 %	Virkelig verdi
Credo Invest nr 9 AS		51,3 %	Virkelig verdi
Energy Ventures II AS		26,0 %	Virkelig verdi
Energy Ventures II KS		22,1 %	Virkelig verdi
Energy Ventures III AS		25,0 %	Virkelig verdi
Energy Ventures III GP LP		25,0 %	Virkelig verdi
Energy Ventures III LP		18,7 %	Virkelig verdi
Energy Ventures IS		19,1 %	Virkelig verdi
Harbert European Real Estate Fund II		25,9 %	Virkelig verdi
Harbert European Real Estate Fund III		9,8 %	Virkelig verdi
Herkules Private Equity Fund II (GP-I) Ltd		40,0 %	Virkelig verdi
Herkules Private Equity Fund II (GP-II) Ltd		40,0 %	Virkelig verdi
Herkules Private Equity Fund II (LP-I) Limited		74,5 %	Virkelig verdi

Herkules Private Equity Fund III (GP-I) Ltd	4,2 %	Virkelig verdi
Herkules Private Equity Fund III (GP-II) Ltd	4,2 %	Virkelig verdi
Herkules Private Equity Fund III (LP-I) Limited	25,1 %	Virkelig verdi
Intera Fund I	12,0 %	Virkelig verdi
Marical Inc	22,4 %	Virkelig verdi
NMI AS	12,5 %	Virkelig verdi
NMI Frontier	12,5 %	Virkelig verdi
NMI Fund III	28,4 %	Virkelig verdi
NMI Global	12,5 %	Virkelig verdi
SPV Herkules II LP	81,5 %	Virkelig verdi
Petroleum Geo-Services ASA	10,1 %	Virkelig verdi
Scatec Solar AS	5,1 %	Virkelig verdi
SPG Bostad Sverige AB	58,5 %	Virkelig verdi
SPG Bostad Örebro AB	17,2 %	Virkelig verdi
SPG Bostad Kronetorp AB	37,7 %	Virkelig verdi

Investerings eiendom

Beløp i NOK 1 000	2015	2014
Balanseført verdi 1.1.	2 386 449	1 828 917
Tilgang ved kjøp	75 126	65 450
Tilgang ved påkostning	140 436	325 159
Avgang	- 556 228	- 2 435
Netto verdiendring av investeringseiendom	190 117	169 358
Balanseført verdi 31.12.	2 235 900	2 386 449

Inntekter fra investeringseiendom

Beløp i NOK 1 000	2015	2014
Leieinntekt fra eiendommer	85 858	73 612
Direkte eiendomsrelaterte kostnader	- 12 545	- 11 226
Netto verdiendring investeringseiendommer	190 117	169 358
Sum	263 430	231 744

Beregning av virkelig verdi av investeringseiendom

Investerings eiendommene vurderes til virkelig verdi. Virkelig verdi er det beløp en eiendel kan omsettes for i en transaksjon mellom velinformerte, frivillige parter. Ved fastsettelse av markedsleie og avkastningskrav sees det hen til markedspriser.

Alle konsernets utleieeiendommer verdsettes årlig basert på kontantstrømsmodeller. Fremtidige kontantstrømmer beregnes fra inngåtte leiekontrakter, samt fremtidig kontantstrøm basert på en forventet markedsleie. Det er ikke innhentet verdsettelsler fra eksterne på utleieeiendommene. Se [note 2](#) for en nærmere beskrivelse av forutsetninger som er benyttet ved beregning av virkelig verdi.

Skattekostnad består av

Beløp i NOK 1 000

	2015	2014
Betalbar skatt av årets overskudd		
Årets betalbare skatt	269 023	295 622
Justering tidligere perioder	25 556	13 422
Sum betalbar skatt	294 579	309 044
Kostnad ved utsatt skatt		
Årets resultatførte endring i utsatt skatt	106 459	124 748
Virkning av endring i skattesats og skatt tidligere år	- 82 748	29 785
Sum utsatt skatt	23 711	154 533
Skattekostnad	318 290	463 577

Betalbar skatt i balansen

Beløp i NOK 1 000

	2015	2014
Årets betalbare skatt	269 023	295 622
Skattegjeld fra tidligere år	132 078	37 917
Innbetalt forhåndsskatt	- 246 745	- 61 546
Omregningsdifferanser	- 10 604	5 397
Betalbar skatt	143 752	277 390

Avstemming fra nominell til effektiv skattesats

Beløp i NOK 1 000

	2015	2014
Resultat før skattekostnad	1 627 409	1 328 315
Forventet skattekostnad etter nominell skattesats (27 %)	439 400	358 645
Underskudd og andre fradrag uten nettoeffekt på skatt	17 754	- 567
Verdijustering utsatt skattefordel		
Amortisering goodwill		
Ikke skattepliktige netto inntekter (-) / kostnader (+) fra verdipapirer	- 285 351	160 951
Andre ikke skattepliktige inntekter	- 8 768	- 19 605
Nedskrivning av goodwill	54 000	
Justering tidligere perioder	- 57 192	43 207
Skatteeffekten av andre permanente forskjeller	158 446	- 82 330
Skattekostnad	318 290	460 301
Effektiv skattesats	19,6 %	34,7 %

Skatt innregnet direkte i egenkapitalen

Beløp i NOK 1 000

	2015	2014
Aktuarmessige tap på pensjonsforpliktelser (se note 19)	988	2 098
Kontantstrømsikring (se note 28)	- 21 497	7 284
Sum skatt innregnet i totalresultat	- 20 509	9 382

Utsatt skattefordel og utsatt skatt

Beløp i NOK 1 000

	2015	2014
Varer	10 971	- 8 482
Fordringer	7 202	8 479
Aksjer og andeler	- 400 934	- 359 482
Andre forskjeller	34 925	26 314
Varige driftsmidler	- 2 446	- 112 932
Investerings eiendommer	- 177 712	- 51 402
Immaterielle eiendeler	- 151 087	- 273 348
Netto pensjoner	49 554	53 938
Skattemessig fremførbare underskudd	329 854	389 980
Sum	- 299 673	- 326 935
Nedvurdering av utsatt skattefordel	- 289 722	- 271 211
Netto balanseført verdi 31.12 av utsatt skattefordel (+) / skatteforpliktelse (-)	- 589 395	- 598 146

Balanseført utsatt skattefordel	257 916	195 585
Balanseført Utsatt skatt	- 847 312	- 793 731
Netto balanseført verdi 31.12 av utsatt skattefordel (+) / skatteforpliktelse (-)	- 589 395	- 598 146

Balanseført utsatt skattefordel vurderes ved hver balansedag og nedskrives i den grad det ikke lengre er sannsynlig at skattefordelen kan utnyttes mot skattepliktig inntekt.

Utsatt skattefordel og -forpliktelse måles basert på forventede skattesatser i den perioden forpliktelsen skal gjøres opp eller eiendelen skal realiseres, som følge av vedtatte eller tilnærmet vedtatte skattesatser og -lover på balansedagen.

Brutto skattemessig fremførbare underskudd, utløpstidspunkter

Beløp i NOK 1 000	2015	
2015		10
2016		
2017		1 517
Etter 2017		305 615
Uten tidsbegrensning		873 247
Sum skattemessig fremførbare underskudd		1 180 390

Endring i netto balanseført utsatt skatt

Beløp i NOK 1 000	2015	2014
Netto balanseført verdi 1. januar	- 598 146	- 229 086
Omregningsdifferanser	49 720	- 40 938
Kjøp og salg av datterselskap	3 251	- 156 535
Resultatført i perioden	- 23 711	- 180 969
Skatt ført mot totalresultatet	- 20 509	9 382
Netto balanseført verdi 31.12	- 589 396	- 598 146

*) Som følge av endret rettstilstand for suksesshonorar (carried interest) i Private Equity fond endres Ferd's skattegrunnlag. Ferd inngikk et forlik med myndighetene 8. april 2016 og fikk fullt medhold i spørsmålet om fradragsrett for suksesshonorarer for inntektsåret 2013. Vi opprettholder derfor balanseføring av utsatt skattefordel knyttet til fradrag for suksesshonorar for 2013 og 2014. Da tidligere år ikke var en del av forliket er fradragene for tidligere år ikke endelig avklart. Vi kan derfor regnskapsmessig ikke balanseføre utsatt skattefordel knyttet til disse årene.

NOTE 10**GEOGRAFISK FORDELING AV SALGSINNTEKTER**

Beløp i NOK 1 000	2015	2014
Norge	4 765 154	4 550 952
Tyskland	1 403 585	1 167 291
Sverige	602 699	517 181
USA	832 234	549 501
Nederland	532 035	540 645
Russland	557 618	488 551
Canada	466 838	455 394
Danmark	492 537	413 059
Storbritannia	358 469	383 705
Spania	331 123	284 621
Østerrike	302 658	277 656
Finland	234 245	210 081
Frankrike	183 615	190 644
Verden for øvrig	1 849 887	1 823 522
Sum salgsinntekter	12 912 698	11 852 804

Salgsinntektene er fordelt basert på kundens hjemstat.

NOTE 11**LØNNSKOSTNADER**

Beløp i NOK 1 000	2015	2014
Lønn	2 071 192	1 869 789
Sosiale avgifter	277 064	315 867
Pensjonskostnader (se note 19)	133 203	71 397
Andre ytelser	88 299	44 924
Sum	2 569 759	2 301 977
Gjennomsnittlig antall årsverk	4 497	4 427

Lønn og honorarer til konsernledelsen

Beløp i NOK 1 000	2015				2014			
	Lønn	Bonus	Natural- ytelser	Pensjon	Lønn	Bonus	Natural- ytelser	Pensjon
Konsernsjef, John Giverholt	3 416	433	307	1 115	3 300	3 276	186	1 062
Øvrige medlemmer av konsernledelsen	4 709	1 642	545	812	4 550	7 627	501	1 038
Sum	8 125	2 075	852	1 927	7 850	10 904	688	2 100

Konsernsjefens bonusordning er begrenset oppad til 6,0 mill. Bonus er basert på oppnådde resultater i konsernet.

Konsernsjefen omfattes av Ferd's kollektive pensjonsordninger for lønn under 12 G. Dette er en innskuddsordning (se også [note 19](#)). Konsernsjefen har dessuten en ytelsesordning for pensjonsgrunnlaget som er høyere enn 12 G men oppad begrenset til ca 2,2 mill, samt en førtidspensjonsordning som gir mulighet til å fratre ved oppnådd 65 års alder.

Konsernsjefen har rett til 9 måneders etterlønn dersom han må fratre sin stilling.

Honorarer til styret

Det er ikke utbetalt særskilt honorar for styreverv i Ferd AS.

NOTE 12

IMMATERIELLE EIENDELER

Beløp i NOK 1 000	2015	2014
Goodwill (se note 13)	1 941 079	2 717 241
Andre immaterielle eiendeler	1 212 640	1 400 714
Balansført verdi 31.12.	3 153 719	4 117 955

2015

Beløp i NOK 1 000	Software	Varemerker	Patenter og rettigheter	Aktiverte utviklingskostnader	Kunde-relasjoner	Sum
Anskaffelseskost 1.1.	355 620	165 688	694 894	309 593	856 184	2 381 979
Tilgang ved oppkjøp						
Ordinære tilganger	50 264	600	7 524	100 340		158 728
Avgang	- 1 719			- 9 430		- 11 149
Overføringer mellom anleggsgrupper			- 3 120	3 120		
Reklassifisert som eiendeler holdt for salg	- 41 496	- 80 400	- 21 479		- 134 800	- 278 174
Omregningsdifferanse	23 368		12 615	13 685		49 668
Anskaffelseskost 31.12.	386 038	85 888	690 434	417 308	721 384	2 301 052
Akkumulerte av- og nedskrivninger 1.1.	305 016	14 740	364 603	43 642	253 264	981 265
Tilgang avskrivninger ved oppkjøp						
Årets avskrivninger	24 542	4 020	49 654	33 312	84 783	196 311
Avgang	- 1 239			- 3 764		- 5 003
Reklassifisert som eiendeler holdt for salg	- 33 532	- 18 760	- 14 097		- 59 003	- 125 393
Omregningsdifferanser	22 472		16 642	2 118		41 232
Akkumulerte av- og nedskrivninger 31.12.	317 259		416 803	75 307	279 043	1 088 412
Akkumulerte nedskrivninger 31.12.	3 918		1 000			4 918
Balansført verdi 31.12.	68 779	85 888	273 631	342 001	442 341	1 212 640

Økonomisk levetid	3-5 år	> 20 år til ubegrenset	3-10 år	10 år	10-15 år
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær

2014

Beløp i NOK 1 000	Software	Varemerker	Patenter og rettigheter	Aktiverte utviklingskostnader	Kunde-relasjoner	Sum
Anskaffelseskost 1.1.	365 967	165 438	252 896	167 193	555 962	1 507 456
Tilgang ved oppkjøp	1 752		358 870	52 041	300 222	712 885
Ordinære tilganger	23 526	250	65 065	79 359		168 200
Avgang	- 62 749					- 62 749
Omregningsdifferanse	27 124		18 063	11 000		56 187
Anskaffelseskost 31.12.	355 620	165 688	694 894	309 593	856 184	2 381 979
Akkumulerte av- og nedskrivninger 1.1.	310 870	10 720	240 704	3 877	118 260	684 431

Tilgang avskrivninger ved oppkjøp	1 765		57 175	15 958	50 222	125 120
Årets avskrivninger	26 318	4 020	50 734	22 974	84 782	188 828
Avgang	- 62 749					- 62 749
Omregningsdifferanser	28 812		15 990	833		45 635
Akkumulerte av- og nedskrivninger 31.12.	305 016	14 740	364 603	43 642	253 264	981 265
Akkumulerte nedskrivninger 31.12.						3 387

Balansført verdi 31.12.	50 604	150 948	330 291	265 951	602 920	1 400 714
--------------------------------	---------------	----------------	----------------	----------------	----------------	------------------

Økonomisk levetid	3-5 år	> 20 år til ubegrenset	3-10 år	10 år	10-15 år
-------------------	--------	------------------------	---------	-------	----------

Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær
------------------	--------	--------	--------	--------	--------

Forskning og utvikling

Kostnadsførte utgifter til forskning og utvikling i regnskapsåret 2015 utgjorde 97 millioner kroner. Tilsvarende kostnad for 2014 var 149 millioner kroner.

I samsvar med IFRS 3 Virksomhetssammenslutninger, har netto eiendeler for oppkjøpte selskaper blitt vurdert til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Den resterende del av vederlaget etter at kjøpesummen har blitt allokeret til identifiserbare eiendeler og gjeld, er behandlet som goodwill. Tabellene under viser verdien og bevegelsene i de ulike goodwillpostene i konsernet:

2015

Beløp i NOK 1 000	Interwell	Servi	Elopak Europa	Seco Invest (Tele-Computing)	Annet	Sum
Anskaffelseskost 1.1.	1 212 016	386 289	541 404	612 607	20 905	2 773
Tilgang		2 000		6 327		221
Avgang						8 327
Reklassifisert som eiendeler holdt for salg				- 618 934		- 618 934
Valutaomregningsdifferanser			38 060		11	934
						38 071
Anskaffelseskost 31.12.	1 212 016	388 289	579 464		20 916	2 200
						685
Akkumulerte nedskrivninger 1.1.			55 980			55 980
Nedskrivninger		200 000				200 000
Avgang						
Valutaomregningsdifferanser			3 626			3 626
Akkumulerte nedskrivninger 31.12.		200 000	59 606			259 606
Balansført verdi 31.12.	1 212 016	188 289	519 858		20 916	1 941 079

Det har ikke vært vesentlige tilganger av goodwill i 2015. Goodwill knyttet til TeleComputing har blitt reklassifisert som eiendeler holdt for salg som følge av forestående salg av virksomheten.

Ferd har valgt å nedskrive goodwill knyttet til Servi med 200 millioner, resultatført som av- og nedskrivninger i totalresultatet. Årsaken til nedskrivningen skyldes negativ utvikling i oljepris med tilhørende utfordringer i markedet for Servi.

2014

Beløp i NOK 1 000	Interwell	Servi	Elopak Europa	Seco Invest (Tele-Computing)	Annet	Sum
Anskaffelseskost 1.1.		386 289	508 398	593 969	16 680	1 505 336
Tilgang	1 212 016			18 638	4 330	1 234 984
Avgang					- 105	- 105
Valutaomregningsdifferanser			33 006			33 006
Anskaffelseskost 31.12.	1 212 016	386 289	541 404	612 607	20 905	2 773 221
Akkumulerte nedskrivninger 1.1.			52 047			52 047
Nedskrivninger						
Avgang						
Valutaomregningsdifferanser			3 933			3 933
Akkumulerte nedskrivninger 31.12.			55 980			55 980
Balansført verdi 31.12.	1 212 016	386 289	485 424	612 607	20 905	2 717 241

Endringer i 2014:

I 2014 har Ferd kjøpt seg opp ytterligere fra 34 % til 58 % i Interwell, og dermed oppnådd kontroll over selskapet. Oppkjøpet er gjort med regnskapsmessig virkning fra 1. januar 2014. Gjennom oppkjøpet har Ferd økt patenter og rettigheter med 298 millioner kroner (se [note 7](#)), aktiverte utviklingskostnader med 36 millioner kroner, kunderelasjoner med 250 millioner kroner, i tillegg til goodwill på ca 1212 millioner kroner. Goodwillen er ikke skattemessig fradragsberettiget. Kostpris for aksjene i Interwell AS utgjør ca 895 millioner kroner, hvorav 496 millioner er betalt kontant i 2014 og 399 millioner kroner

var verdien av aksjeposten før oppkjøpet. Aksjene i Interwell ble frem til oppkjøpet målt til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. Det er innregnet 601 millioner kroner i ikke-kontrollerende interesser på oppkjøpstidspunktet, beregnet som deres forholdsmessige andel av foretakets identifiserbare nettoeiendeler. Interwell har påvirket Ferd's konsernregnskap med 856 millioner i driftsinntekter og 315 millioner i EBITDA i 2014.

Nedskrivningstester for goodwill:

Goodwill allokteres til konsernets kontantgenererende enheter og testes for verdifall årlig, eller oftere hvis det er indikatorer på at beløpene kan ha vært utsatt for verdifall. Testing for verdifall innebærer fastsettelse av gjenvinnbart beløp for den kontantgenererende enheten. Gjenvinnbart beløp blir fastsatt ved å neddiskontere forventede kontantstrømmer, basert på den kontantgenererende enhetens forretningsplaner. Diskonteringsrente benyttet på de fremtidige kontantstrømmene er basert på konsernets vektete gjennomsnittlige kapitalkostnad (WACC), tilpasset markedets oppfatning av risikoforhold for de enkelte kontantstrømsgenererende enheter. Vekstrater er benyttet for å fremskrive kontantstrømmer utover periodene dekket av forretningsplanene.

Kontantgenererende enheter:

Goodwillpostene som er spesifisert over knytter seg til Ferd Capitals investeringer i konsernselskapene Elopak, TeleComputing, Interwell, Servi, samt noen mindre goodwillposter i underkonsernene Swix og Mesterguppen.

Goodwill vedrørende Elopak er allokert til den kontantgenererende enheten Europa, som består av Elopaks europeiske markeder samt den interne produksjons- og forsyningsorganisasjonen. Denne goodwillposten har en bokført verdi på 520 millioner kroner pr. 31.12.2015. Begrunnelsen for å definere Europa som kontantgenererende enhet er dynamikken i det europeiske markedet. Trenden er at kunder slår seg sammen og lett har tilgang på tilbudet i hele Europa. Elopak tilpasser seg kundene ved å fordele produksjon av kartonger for de ulike markedene i henhold til optimal produksjonseffektivitet i Europa. Historiske geografiske kriterier for produksjon og etterspørsel fra kunder er ikke lenger så fremtredende. Som følge av utviklingen, vil splitten av marginer langs Elopaks verdikjede kunne endres fra et år til et annet, hvilket fører til at samlet europeisk virksomhet blir den beste indikatoren for å vurdere om verdien av goodwill er intakt.

Goodwill tilknyttet TeleComputing knytter seg til TeleComputings virksomhet i Norge og Sverige. Goodwillen har en bokført verdi på 618 millioner kroner per 31.12.2015. TeleComputing er for nedskrivningsformål vurdert som én kontantgenererende enhet som følge av likeartet virksomhet og de synergiene som høstes på tvers av selskapene under Seco Invest AS. TeleComputing er solgt i 2016 og goodwill er derfor reklassifisert til eiendeler holdt for salg per 31.12.2015.

Goodwill identifisert ved oppkjøpet av Servi er allokert til Servi samlet som kontantgenererende enhet. Dette skyldes Servis samordnede og velintegreerte virksomhet. Balanseført verdi pr 31.12.15 på 188 millioner kroner etter at vi i år har gjennomført en nedskrivning på 200 millioner, se ovenfor for ytterligere omtale.

Oppkjøpet av Interwell i 2014 har medført en innregning av goodwill på 345 millioner kroner på Ferd-nivå. Denne goodwillen er allokert til hele Interwell som en felles kontantgenererende enhet, som er det nivået Ferd følger opp Interwell. I Interwell-konsernet eksisterer det imidlertid ytterligere 867 millioner kroner i goodwill fra oppkjøp gjennomført av Interwell. Denne goodwillen er allokert til to separate kontantgenererende enheter, Interwell Norge og Interwell Technology, da disse forretningsområdene genererer inngående kontantstrømmer separat.

Verdifalltest og forutsetninger lagt til grunn:

Gjenvinnbart beløp for den kontantgenererende enheten, beregnes basert på nåverdiregning av forventede kontantstrømmer. Kontantstrømmene som legges til grunn for verdifalltesten er basert på forutsetninger om fremtidige salgsvolum, utsalgspriser og direkte kostnader. Disse forutsetningene baseres på historisk erfaring fra markedet, vedtatte budsjetter og konsernets forventninger om endringer i markedet. Ved gjennomføring av verdifallstest er konsernets forventninger at det ikke vil være vesentlige endringer i dagens handelsnivå, slik at forventet kontantstrøm i stor grad er en videreføring av observerte trender.

Fastsatt kontantstrøm neddiskonteres med diskonteringsrente. Benyttet diskonteringsrente og andre forutsetninger er vist nedenfor.

For Servi viser beregnet gjenvinnbart beløp en nedskrivning på 200 millioner. Gjenvinnbart beløp er selskaps bruksverdi beregnet basert på estimerte kontantstrømmer neddiskontert med selskaps avkasatningskrav, se tabell under for benyttede forutsetninger.

For de andre kontantgenererende enhetene er beregnet gjenvinnbart beløp i verdifallstestene positive og basert på testene konkluderes det med at det ikke foreligger verdifall som vil medføre nedskrivning i 2015. Usikkerheten forbundet med forutsetningene testingen for verdifall bygger på er belyst gjennom sensitivitetsanalyser. Konklusjonene er testet for endringer i diskonteringsssatsen og vekstratene. Sensitivitetsanalysene viser at det er stor avstand før verdifall er aktuell.

Nærmere beskrivelse av forutsetninger benyttet:

	Diskonteringsrente etter skatt (WACC)		Diskonteringsrente før skatt		Vekstrate år 2-5		Langsiktig vekstrate	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Elopak Europa	3,9 %	4,0 %	5,5 %	5,7 %	2,0 %	2,0 %	0,0 %	0,0 %
Seco Invest	4,0 %	4,4 %	5,4 %	5,9 %	8,0 %	8,0 %	0,0 %	0,0 %
Servi			10,0 %	5,9 %	5,0 %	3,5 %	2,5 %	2,5 %

Interwell Norge	9,0 %	10,0 %	5,0 %	5,0 %	2,0 %	2,0 %
Interwell Technology	9,0 %	10,0 %	10,0 %	25,0 %	2,0 %	2,0 %

Diskonteringsrenten reflekterer markedets vurdering av risiko knyttet til den kontantgenererende enheten. Diskonteringsrenten er fastsatt basert på gjennomsnittlig vektet kapitalavkastningskrav for bransjen. Denne satsen er ytterligere justert for å reflektere spesifikke risikoforhold knyttet til den kontantgenererende enheten som ikke er reflektert i kontantstrømmene. Ettersom Elopak har funksjonell valuta Euro er det også tatt utgangspunkt i en Euro-rente som ligger en del lavere enn NOK-renter.

Gjennomsnittlig vekstrate er i perioden 2 til 5 år basert på Ferds forventninger om markedsutviklingen som virksomheten opererer i. Ferd benytter en stabil vekstrate for å ekstrapolere kontantstrømmer utover 5 år.

EBITDA representerer driftsmargin før avskrivninger, og er estimert basert på forventet fremtidig utvikling i markedet. Kommiterte effektivitetsprogrammer for driften er hensyntatt. Endringer i utfallet for disse initiativene kan påvirke fremtidig estimerte EBITDA.

Det er tatt hensyn til investeringskostnader nødvendig for å møte forventet vekst i inntektene. Basert på ledelsens vurderinger, inkluderer ikke estimerte investeringskostnader investeringer som forbedrer den nåværende ytelsen til eiendeler. De relaterte kontantstrømmer har blitt behandlet tilsvarende.

NOTE 14

VARIGE DRIFTSMIDLER

2015

Beløp i NOK 1 000	Bygninger og tomter	Maskiner og anlegg	Driftsløsøre og inventar	Sum
Anskaffelseskost 1.1.	810 082	5 284 366	329 163	6 423 611
Tilgang ved oppkjøp	57 928			57 928
Ordinære tilganger	1 800	479 366	46 068	527 234
Avgang	- 233 609	- 254 535	- 25 159	- 513 303
Overføring mellom anleggsgrupper	4 497	- 12 437	7 940	
Reklassifisert som eiendeler holdt for salg		- 515 621	- 17 257	- 532 877
Valutaomregningsdifferanser	42 933	258 680	19 699	321 312
Anskaffelseskost 31.12.	683 631	5 239 820	360 454	6 283 905
Akkumulerte av- og nedskrivninger 1.1.	339 122	3 400 030	247 833	3 986 985
Akkumulerte avskrivninger oppkjøp			- 180	- 180
Årets avskrivninger	25 592	433 785	31 500	490 876
Årets nedskrivninger		1 130	222	1 352
Avgang avskrivninger	- 13 453	- 218 875	- 14 565	- 246 893
Overføring mellom anleggsgrupper		1 246	- 1 246	
Reklassifisert som eiendeler holdt for salg		- 347 542	- 10 485	- 358 027
Valutaomregningsdifferanser	23 564	204 522	6 345	234 432
Akkumulerte av- og nedskrivninger 31.12.	374 825	3 474 295	259 425	4 108 545
Akkumulerte nedskrivninger 31.12.	2 788	50 230	318	53 336
Balansført verdi 31.12.	308 806	1 765 524	101 029	2 175 360

Antatt økonomisk levetid på avskrivbare driftsmidler

5-50 år

5-15 år

3-13 år

Avskrivningsplan

Lineær

Lineær

Lineær

Tomter avskrives ikke

2014

Beløp i NOK 1 000	Bygninger og tomter	Maskiner og anlegg	Driftsløsøre og inventar	Sum
Anskaffelseskost 1.1.	652 461	4 503 762	279 758	5 435 981
Tilgang ved oppkjøp		429 621	44 396	474 017
Ordinære tilganger	136 057	574 131	35 390	745 578
Avgang	- 14 109	- 456 848	- 38 964	- 509 921
Valutaomregningsdifferanser	35 673	233 700	8 583	277 956
Anskaffelseskost 31.12.	810 082	5 284 366	329 163	6 423 611
Akkumulerte av- og nedskrivninger 1.1.	302 377	2 990 885	227 651	3 520 913
Akkumulerte avskrivninger oppkjøp		192 060	16 357	208 417
Årets avskrivninger	21 880	399 897	28 369	450 146
Årets nedskrivninger		6 924		6 924
Avgang avskrivninger	- 4 693	- 391 402	- 34 488	- 430 583
Valutaomregningsdifferanser	19 558	201 666	9 944	231 168
Akkumulerte av- og nedskrivninger 31.12.	339 122	3 400 030	247 833	3 986 985
Akkumulerte nedskrivninger 31.12.	2 788	46 975	279	50 042
Balansført verdi 31.12.	470 960	1 884 336	81 330	2 436 626

Antatt økonomisk levetid på avskrivbare driftsmidler

5-50 år

5-15 år

3-13 år

Avskrivningsplan

Lineær

Lineær

Lineær

Tomter avskrives ikke

NOTE 15**ANDRE DRIFTSKOSTNADER**

Beløp i NOK 1 000	2015	2014
Salgs- og administrasjonskostnader	214 600	212 231
Leie av bygninger o.l.	245 856	207 318
Honorarer til revisor, advokater, konsulenter	174 774	153 482
Reisekostnader	186 215	173 887
Tap og endring i nedskrivning for verdifall kundefordringer	14 842	60 407
Andre kostnader	387 351	382 253
Sum	1 223 637	1 189 578

NOTE 16 KOSTNADSFØRTE HONORAR TIL REVISORER

Revisjons- og rådgivningsselskapet Ernst & Young AS er Ferd's konsernrevisor. Enkelte selskaper i konsernet revideres av andre revisjonsselskaper.

Beløp i NOK 1 000	Revisjons-honorar	Andre attestasjons-tjenester	Skatte- messige tjenester	Andre tjenester utenfor revisjon	Sum
2015					
Ernst & Young	12 125	434	5 770	7 302	25 631
Andre	2 704	760	2 379	3 812	9 655
Sum	14 829	1 194	8 150	11 114	35 287
2014					
Ernst & Young	11 313	176	5 649	1 986	19 123
Andre	2 450	9	970	2 064	5 494
Sum	13 763	185	6 619	4 050	24 617

Andre tjenester utenfor revisjon er i hovedsak due diligence tjenester.

Alle beløp er eks mva.

NOTE 17

INVESTERINGER ETTER EGENKAPITALMETODEN

Investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter er i Ferd sitt konsernregnskap innregnet i henhold til egenkapitalmetoden.

Før spesifikasjon av selskaper og eierandel henvises det til oppstilling av investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter i [note 15](#).

2015

Beløp i NOK 1 000	AI-Obeikan Elopak factory for Packaging Co	Lala Elopak S.A. de C.V.	Tiedemanns- byen DA	Andre	Sum
Eier- og stemmeandel	49%	49%	50%		
Anskaffelseskost 1.1	58 325	165 051	106 768	81 585	411 729
Andel av resultat 1.1	92 990	134 025	20 158	7 040	254 213
Akkumulert nedskrivning av goodwill 1.1	- 12 600			- 1 941	- 14 541
Overføring fra selskapet	- 37 063	- 114 006	- 12 765	- 5 865	- 169 699
Føringer direkte mot egenkapitalen	- 3 550				- 3 550
Omregningsdifferanser/elimineringer				- 7 331	- 35 902
Balansført verdi 01.01	84 744	169 857	114 161	73 488	442 250
Tilgang i løpet av året				33 890	33 890
Avgang i løpet av året				- 461	- 461
Salg i løpet av året					
Andel av årets resultat	9 791	23 628	- 2 894	2 305	32 830
Nedskrivning av goodwill					
Overføringer fra selskapet	- 19 893	- 14 042			- 33 934
Føringer direkte mot egenkapitalen					
Omregningsdifferanser/elimineringer	15 747	257		4 055	20 059
Balansført verdi 31.12	90 390	179 700	111 267	113 278	494 635

2014

Beløp i NOK 1 000	AI-Obeikan Elopak factory for Packaging Co	Lala Elopak S.A. de C.V.	Tiedemanns- byen DA	Harbert European Real Estate Fund II	Harbert European Real Estate Fund III	Andre	Sum
Eier- og stemmeandel	49%	49%	50%	26%	22%		
Anskaffelseskost 1.1	58 325	165 051	106 768	112 002	95 974	106 046	644 165
Andel av resultat 1.1	82 874	117 986	23 002	82 977	22 236	- 17	329 058
Akkumulert nedskrivning av goodwill 1.1	- 12 600					- 1 582	- 14 182
Overføring fra selskapet	- 29 879	- 98 878	- 12 765	- 63 826	- 23 517	- 5 865	730
Omregningsdifferanser/elimineringer	- 29 799	- 28 034		- 3 053	- 293	- 15 966	- 77 145
Balansført verdi 01.01	68 921	156 125	117 005	128 100	94 400	82 616	647 167
Tilgang i løpet av året						9 370	9 370
Avgang i løpet av året				- 131 153	- 94 693	- 20 212	- 246 058
Salg i løpet av året						- 13 619	- 13 619
Andel av årets resultat	10 116	16 039	- 2 844			7 057	30 367
Nedskrivning av goodwill						- 359	- 359
Overføringer fra selskapet	- 7 184	- 15 128					- 22 312
Føringer direkte mot egenkapitalen	- 3 550						- 3 550
Omregningsdifferanser/elimineringer	16 441	12 821		3 053	293	8 635	41 244
Balansført verdi 31.12	84 744	169 857	114 161			73 488	442 250

Oppstillingen nedenfor viser en oversikt over finansiell informasjon knyttet til Ferd's største investeringer i tilknyttede selskap og felleskontrollerte virksomheter på 100 prosent basis. Oppgitte tall representerer regnskapsåret 2015. Tallene er ikke revidert.

Beløp i NOK 1 000	Al-Obeikan Elopak factory for Packaging Co	Lala Elopak S.A. de Tiedemanns- byen DA	
Driftsinntekt	216 573	310 540	19
Resultat etter skatt og minoritet	11 931	23 869	- 4 729
Sum eiendeler	175 514	239 566	701 590
Sum gjeld	102 579	90 940	477 998

- Al-Obeikan Elopak er en kartongprodusent med fabrikk i Saudi-Arabia som selger kartong til kunder i midt-østen og nordafrika.

- Lala Elopak er en kartongprodusent med fabrikk i Mexico som selger kartonger til markedet i nord- og søramerika.

- Tiedemannsbyen DA eies av Ferd og Skanska og utvikler boligeiendommer på den gamle fabrikktomten til Tiedemanns tobakksfabrikker på Ensjø.

Eierandel, transaksjoner og mellomværende med selskap behandlet etter egenkapitalmetoden

Beløp i NOK 1 000	Eierandel/ Stemmeandel	Salg fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet til Ferd		Ferd's kortsiktige fordringer / (gjeld) netto mot tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet		Ferd's garantier for tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet		
		2015	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Al-Obeikan Elopak factory for Packaging Co	49,0 %				9 910	4 068	201 797	140 346
Boreal GmbH	20,0 %							
Elocap Ltd.	50,0 %			8 587				
Frogn Næringspark AS	50,0 %				- 16 625			
Hafsløy AS	14,5 %							
Hunstad Sør Tømteselskap AS	31,6 %					10 712		
Impresora Del Yaque	51,0 %			23 607	807	1 368		
Kråkeland Hytteservice AS	33,5 %							
Lala Elopak S.A. de C.V.	49,0 %	120 140		15 044	- 6 011	1 701		
Lofoten Tømteselskap AS	35,0 %					1 610		
Madla Byutvikling AS	33,3 %							
Sanderveien 18 AS	50,0 %				5 207			
Siriskjær AS	50,0 %					59		
Solheim Utbyggingsselskap AS	33,3 %							
Sporafjell Utviklingsselskap AS	50,0 %					5 262		
Tæstarustå Byutvikling AS	33,3 %							
Tiedemannsbyen DA	50,0 %			1 375		4 172		
Sum		120 140	48 613	- 6 713	28 952	797 140 346	201	140 346

Finansinntekter

Beløp i NOK 1 000	2015	2014
Renteinntekter fra bankinnskudd	32 213	44 762
Renteinntekter fra nærstående parter	23 814	21 596
Andre renteinntekter	9 454	7 440
Agio og andre finansinntekter	191 997	422 537
Sum	257 478	496 336

Finanskostnader

Beløp i NOK 1 000	2015	2014
Rentekostnader til kredittinstitusjoner	142 333	150 966
Rentekostnader til nærstående parter	18 000	26 158
Andre rentekostnader	39 378	48 748
Disagio og andre finanskostnader	772 871	289 029
Sum	972 582	514 901

Ingen av disse finanspostene er resultat fra finansielle instrumenter målt etter virkelig verdi.

KONSERNETS PENSJONSORDNINGER

Konsernets selskaper har etablert pensjonsordninger i samsvar med lokale lover. Ansatte i konsernets selskaper i Norge deltar i ytelsesbaserte eller innskuddsbaserte pensjonsordninger som tilfredsstiller krav til obligatorisk tjenestepensjon.

YTSELSEBASERTE PENSJONSORDNINGER

Ytelsesbaserte pensjonsordninger gir de ansatte rett til bestemte fremtidige pensjonsytelser. Konsernets netto forpliktelse med hensyn på ytelsesbaserte pensjonsordninger er beregnet separat for hver pensjonsordning. Forpliktelsen er et estimat for fremtidige ytelser som ansatte har opptjent basert på antall opptjeningsår og lønnsnivået ved pensjonsalder. Ytelsene neddiskonteres til nåverdi og balanseført forpliktelse reduseres med virkelig verdi av pensjonsmidler for fondsbaserte pensjonsordninger. Endring i forutsetninger, medlemsbestand og avvik mellom estimert og faktisk lønnsøkning og avkastning på midler medfører actuarielle gevinster og tap. Actuarmessige gevinster og tap, samt gevinster og tap som følge av avkortning eller avslutning av pensjonsordninger innregnes umiddelbart i totalresultatet.

De ytelsesbaserte pensjonsordningene består av kollektive ordninger samt enkelte tilleggsordninger som blant annet omfatter ansatte med pensjonsgrunnlag over 12 G og AFP.

Innskuddsbaserte pensjonsordninger

Ved innskuddsbaserte pensjonsordninger begrenser konsernets forpliktelser seg til å innbetale spesifikke innskudd. Forpliktelser til å yte innskudd til innskuddsbaserte pensjonsordninger innregnes som kostnader i resultatregnskapet når de ansatte har ytt tjenester som gir dem rett til innskuddet.

Andre langsiktige ytelser som følge av tjeneste

Ferd har i tillegg til pensjonsordningene beskrevet over forpliktelser knyttet til fremtidige helseytelser for enkelte grupper av ansatte i USA.

ØKONOMISKE FORUTSETNINGER

Ferd har ytelsesordninger i flere land med varierende økonomiske forhold som vil påvirke forutsetningene som legges til grunn ved beregning av pensjonsforpliktelser. Fastsettelsen av parametre er tilpasset forhold i det enkelte land. Diskonteringsrenten fastsettes som et veid gjennomsnitt av avkastningen på balansedagen på minst AA-ratede selskapsobligasjoner, eller statsobligasjoner i de tilfeller hvor det ikke er noe marked for AA-ratede selskapsobligasjoner. Det er benyttet statsobligasjonsrenten for norske ordninger. I den grad obligasjonen ikke har samme forfallstid som forpliktelsen, justeres diskonteringsrenten. Som actuarmessige forutsetninger for demografiske faktorer og avgang er vanlige benyttede forutsetninger innen forsikring lagt til grunn. Fremtidig dødelighet er basert på statistikk og dødelighetstabeller (K2013).

Økonomiske forutsetninger i norske selskaper per 31. desember

	2015	2014
Diskonteringsrente	1,90%	2,70%
Forventet lønnsvekst	2,50%	3,25%
Fremtidig forventet pensjonsregulering	1,75%	1,75%
Forventet regulering av G	2,25%	3,00%

Intervall for økonomiske forutsetninger i utenlandske selskaper per 31. desember

	2015	2014
Diskonteringsrente	0.75 - 4.08 %	1.10 - 4.52 %
Forventet lønnsvekst	0.00 - 1.00 %	0.00 - 3.75 %
Fremtidig forventet pensjonsregulering	0.00 - 1.75 %	0.00 - 1.75 %

PENSJONSFORPLIKTELSE**Avstemming av netto pensjonsforpliktelse mot balanse**

Beløp i NOK 1 000	2015	2014
Pensjonsforpliktelse for ytelsesbaserte pensjonsordninger	- 193 138	- 169 417
Pensjonsfordringer for ytelsesbaserte pensjonsordninger	25 370	17 391
Sum ytelsesbasert forpliktelse som er innregnet i konsernets balanse	- 167 768	- 152 026

YTSELSEBASERTE PENSJONSORDNINGER**Spesifikasjon av innregnet forpliktelse**

Beløp i NOK 1 000	2015	2014
Nåverdi av ikke-fondsbaserte pensjonsforpliktelser	- 63 867	- 56 988
Nåverdi av helt eller delvis fondsbaserte pensjonsforpliktelser	- 599 766	- 556 128
Sum nåverdi av ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser	- 663 634	- 613 116
Virkelig verdi av pensjonsmidler	495 865	461 090
Sum ytelsesbasert forpliktelse som er innregnet i konsernets balanse	- 167 768	- 152 026

Bevegelse i forpliktelse for ytelsesbaserte pensjonsordninger

Beløp i NOK 1 000	2015	2014
Forpliktelse for ytelsesbaserte pensjonsordninger per 1.1	613 116	669 253
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	10 533	17 655
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	18 435	17 359
Demografiske estimatavvik på pensjonsforpliktelsen	- 17 783	3 214
Økonomiske estimatavvik på pensjonsforpliktelsen	5 626	70 510
Oppgjør pensjonsordninger	- 6	- 200 726
Avkorting av pensjonsordninger		- 15 612
Endring i pensjonsforpliktelsen ved kjøp/salg av datterselskap		9 167
Utbetalte ytelser	- 43 452	- 22 416
Arbeidsgiveravgift	- 396	73
Valutaeffekt av utenlandske pensjonsplaner	77 894	64 639
Forpliktelser for ytelsesbaserte pensjonsordninger per 31.12.	663 967	613 116

Forventet utbetaling av pensjonsforpliktelsene

Beløp i NOK 1 000	2015
Ytelsespensjon som forventes å forfalle år 1-5	209 334
Ytelsespensjon som forventes å forfalle år 6-10	207 846
Ytelsespensjon som forventes å forfalle år 11-20	235 890
Ytelsespensjon som forventes å forfalle år 21-30	10 898
Total ytelsespensjon til forfall	663 967

Bevegelse i virkelig verdi på pensjonsmidler for ytelsesbaserte pensjonsordninger

Beløp i NOK 1 000	2015	2014
Virkelig verdi på pensjonsmidler per 1.1.	461 090	532 085
Forventet avkastning på pensjonsmidler	13 584	13 317
Økonomiske estimatavvik på pensjonsmidlene	- 8 891	19 034
Bidrag fra arbeidsgiver	12 363	10 285
Administrasjonskostnader	- 1 270	- 1 604
Tilskudd fra ansatte	1 699	1 320
Økning i pensjonsmidler ved kjøp av datterselskaper		8 297
Oppgjør	- 2 829	- 154 268
Utbetalte ytelser	- 39 369	- 18 535
Valutaeffekt av utenlandske pensjonsplaner	59 489	51 159
Virkelig verdi på pensjonsmidler per 31.12.	495 865	461 090

Pensjonsmidler innbefatter følgende

Beløp i NOK 1 000	Hvorav aktivt marked:	2015	2014
Egenkapitalinstrumenter	118 894	120 613	96 343
Statsobligasjoner	298 102	351 254	271 396
Bedriftsobligasjoner	5 257	6 475	58 276
Andre gjeldsinstrumenter, herunder strukturert gjeld	358	441	4 279
Eiendomsinvesteringer	1 333	11 328	24 102
Bankinnskudd	538	2 093	1 602
Andre eiendeler	2 099	3 661	5 092
Sum pensjonsmidler	426 581	495 865	461 090

Estimatavvik innregnet i totalresultat

Beløp i NOK 1 000	2015	2014
Årets estimatavvik på pensjonsforpliktelsen (ytelsesbaserte ordninger)	12 157	- 73 724
Årets estimatavvik på pensjonsmidler (ytelsesbaserte ordninger)	- 8 891	19 034

Skatteeffekt (se note 9)	- 988	2 098
Netto estimatavvik for ytelsesbaserte ordninger	2 278	- 52 592

PENSJONSKOSTNADER

Beløp i NOK 1 000	2015	2014
Ytelsesbaserte pensjonsordninger	17 893	- 28 071
Innskuddsbaserte pensjonsordninger	115 310	131 120
Sum pensjonskostnader inkludert i årets lønnskostnad	133 203	103 049

PENSJONSKOSTNADER YTELSESBASERTE PENSJONSORDNINGER

Pensjonskostnad innregnet i resultatregnskap

Beløp i NOK 1 000	2015	2014
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	10 533	17 655
Tilskudd fra ansatte	- 1 699	- 1 320
Avkorting av pensjonsordninger og planendringer	8 185	- 46 083
Arbeidsgiveravgift	- 396	73
Administrasjonskostnader	1 270	1 604
Sum pensjonskostnader fra ytelsesordninger innregnet i lønnskostnader	17 893	- 28 071

Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	18 435	17 359
Forventet avkastning på pensjonsmidler	- 13 584	- 13 317
Sum pensjonskostnader fra ytelsesordninger innregnet i finanskostnader	4 850	4 042

NOTE 20

VARER

2015

Beløp i NOK 1 000	Råvarer	Varer under tilvirkning	Ferdigvarer	Sum varer
Kostpris 31.12.	472 241	1 018 493	1 299 888	2 790 621
Ukurans per 1.1.	12 150	21 069	123 085	156 304
Nedskrivning	6 358	34 026	9 802	50 186
Reversert nedskrivning	- 4 685		- 52 240	- 56 926
Valutaomregning	- 22	2 410	3 123	5 511
Ukurans per 31.12.	13 801	57 505	83 770	155 076
Balansført verdi 31.12.	458 440	960 987	1 216 118	2 635 545

2014

Beløp i NOK 1 000	Råvarer	Varer under tilvirkning	Ferdigvarer	Sum varer
Kostpris 31.12.	421 481	858 501	1 257 741	2 537 723
Ukurans per 1.1.	9 528		122 591	132 119
Tilgang ved kjøp av datterselskap	5 313			5 313
Nedskrivning	2 054	21 069	19 709	42 832
Reversert nedskrivning	- 4 997		- 25 628	- 30 625
Valutaomregning	252		6 413	6 665
Ukurans per 31.12.	12 150	21 069	123 085	156 304
Balansført verdi 31.12.	409 331	837 432	1 134 656	2 381 419

NOTE 21**KORTSIKTIGE FORDRINGER**

Beløp i NOK 1 000	2015	2014
Forskuddsbetalinger	106 207	114 737
Mva og skattefordringer	156 783	116 382
Kortsiktige rentebærende fordringer		1 098
Andre kortsiktige fordringer	668 963	1 047 303
Reklassifisert som eiendeler holdt for salg	- 21 897	
Balanseført verdi 31.12.	910 056	1 279 520

Beløp i NOK 1000	2015	2014
Kundefordringer brutto	1 822 124	1 714 512
Nedskrivninger kundefordringer	- 105 705	- 41 013
Reklassifisert som eiendeler holdt for salg	- 189 836	
Balanseført verdi 31.12.	1 526 583	1 673 499

Sum kortsiktige fordringer	2 436 638	2 953 019
-----------------------------------	------------------	------------------

Forfalte kundefordringer etter alder

Beløp i NOK 1000	2015	2014
Opp til 30 dager	202 207	207 049
30 til 60 dager	58 841	68 377
60 til 90 dager	53 022	80 524
Over 90 dager	106 288	77 167
Sum	420 358	433 117

NOTE 22**AKSJEKAPITAL OG
AKSJONÆRINFORMASJON**

Aksjekapitalen i selskapet per 31.12.15 består av 183.267.630 aksjer med pålydende NOK 1,-.

Eierstruktur

Aksjonærene i selskapet per 31.12.15 var:

	Antall aksjer	Eierandel
Ferd Holding AS	183 267 630	100,00%
Totalt antall aksjer	183 267 630	100,00%

Ferd AS er datterselskap av Ferd Holding AS som igjen er datterselskap av Ferd JHA AS. Ferd deler forretningskontor med sine morselskap på Lysaker i Bærum. For konsernregnskapet til Ferd JHA AS, ta kontakt med Ferd.

Aksjer eid indirekte av daglig leder og styremedlemmer i Ferd

AS:	Rolle	Stemmeandel	Eierandel
Johan H. Andresen	Styrets leder	69,94%	15,20%

Barna til Johan H. Andresen eier 84,8 % av Ferd AS indirekte gjennom aksjeeie i Ferd Holding AS.

Datterselskap	Interwell AS	Mesterguppen AS	Totaler
Forretningskontor	Stavanger	Oslo	
Ferds eierandel og stemmeandel	58,1 %	94,5 %	
Ikke-kontrollerende andel	41,9 %	5,5 %	
Beløp i NOK 1 000			
Ikke-kontrollerende interesse 01.01.2015	667 323	17 221	684 544
Utbytter og kapitalendringer	- 6 224	1 090	- 5 134
Transaksjoner med ikke-kontrollerende interesser	- 316	- 390	- 706
Totalresultat tilordnet ikke-kontrollerende interesser	8 959	3 706	12 665
Ikke-kontrollerende interesse 31.12.2015	669 743	21 627	691 369

Sammendrag av finansiell informasjon fra datterforetakene:

Beløp i NOK 1 000	Interwell AS	Mesterguppen AS
Driftsinntekt	807 265	2 875 739
Driftsresultat	38 209	104 407
Resultat etter skatt	16 239	71 684
Anleggsmidler	1 380 666	168 345
Omløpsmidler	448 654	796 325
Langsiktig gjeld	297 089	264 286
Kortsiktig gjeld	129 384	383 287

Langsiktig rentebærende gjeld

Beløp i NOK 1 000	Lånebeløp		
	i valuta 2015	Lånebeløp i NOK 2015	Lånebeløp i NOK 2014
NOK	1 881 064	1 881 064	1 876 019
USD	1 000	8 821	11 111
EUR	145 000	1 392 435	1 242 927
DKK	330 000	424 654	418 623
CAD	30 000	190 591	
SEK	115 090	120 557	136 748
CHF	2 000	17 726	19 467
Balanseførte lånekostnader		- 20 798	- 7 002
Balanseført verdi 31.12.		4 015 050	3 697 893
Øvrig langsiktig gjeld		147 187	294 103
Sum langsiktige forpliktelser		4 162 236	3 991 996

Kontraktsmessige avdrag

Beløp i NOK 1 000	2015
2016	240 608
2017	170 255
2018	2 627 462
2019	228 794
2020 eller senere	915 916
Sum	4 183 034

Første års avdrag av langsiktig gjeld er presentert som del av kortsiktig rentebærende gjeld.

NOTE 25**ANNEN KORTSIKTIG GJELD**

Beløp i NOK 1 000	2015	2014
Leverandørgjeld	1 792 514	1 500 253
Skyldige offentlige avgifter	291 311	260 265
Annen kortsiktig gjeld	1 327 247	1 247 692
Reklassifisert som gjeld holdt for salg	- 381 323	
Sum	3 029 751	3 008 210

PANTSTILLELSER, GARANTIER OG BETINGEDE FORPLIKTELSER**NOTE 26****Bokført gjeld som er sikret ved pant**

Beløp i NOK 1 000	2015	2014
Lånefasiliteter	2 690 499	2 793 173
Faktoring	76 824	24 525
Sum	2 767 323	2 817 698

Lånefasiliteter består av ulike kredittfasiliteter i konsernet. Disse er typisk sikret ved fordringer, varelager, driftsmidler og investeringseiendom. Rentebetingelsene er flytende renter.

Bokført verdi av eiendeler stilt som sikkerhet

Beløp i NOK 1 000	2015	2014
Investeringseiendom	1 673 006	1 499 663
Andre varige driftsmidler	505 030	618 578
Varelager	1 214 351	876 988
Fordringer	946 674	840 472
Andre eiendeler	136 111	
Sum	4 475 171	3 835 701

Maksimal eksponering på ovennevnte eiendeler	4 475 171	3 835 701
--	-----------	-----------

Garantiansvar og ikke balanseførte forpliktelser

Beløp i NOK 1 000	2015	2014
Kommitert kapital til fondsinvesteringer	739 426	655 462
Kommiterte egenkapitalinnskudd i selskapsinvesteringer	343 500	397 614
Garantiansvar uten sikkerhet	997 844	939 783
Klausuler vedrørende minimumskjøp i avtaler med leverandør	242 821	255 789
Andre forpliktelser 1)	526 349	130 285
Sum	2 849 941	2 378 933

1) Andre forpliktelser knytter seg hovedsakelig til tilbakekjøpsforpliktelser på salg av maskiner, samt investeringsforpliktelser knyttet til utvikling av investeringseiendom og bygging av produksjonsanlegg.

Risikostyring vedrørende investeringsvirksomheten i Ferd er omtalt i [note 6](#).

Valutarisiko

Kontrakterte valutastrømmer fra operasjonell drift sikres normalt i sin helhet, og prognostiserte kontantstrømmer sikres i en viss utstrekning. Renteutbetalinger relatert til konsernets lån i utenlandsk valuta sikres langt på vei av motgående kontantstrømmer fra konsernets virksomhet. Instrumenter som valutaterminkontrakter, valutabytteavtaler og opsjoner kan benyttes for å styre konsernets valutaeksponering.

Utestående valutaterminforretninger knyttet til operasjonell drift:

Beløp i 1 000	Valutakjøp		Valutasalg	
	Valuta	Beløp	Valuta	Beløp
	NOK	329 111	EUR	- 35 610
	NOK	3 651	EUR	- 400
	NOK	7 934	SEK	- 8 000
	EUR	1 000	CAD	- 1 522
	EUR	830	CHF	- 898
	EUR	9 450	DKK	- 70 581
	EUR	1 380	GBP	- 1 017
	EUR	9 766	JPY	-1 307 924
	EUR	6 770	SEK	- 62 419
	EUR	4 920	USD	- 5 378
	EUR	4 400	NOK	- 41 078
	JPY	5 410 100	EUR	- 40 575
	PLN	5 054	EUR	- 1 190
	RUB	40 200	EUR	- 500
	CAD	9 099	EUR	- 6 000
	ILS	4 771	EUR	- 1 120
	GBP	192	EUR	- 260
	USD	18 050	NOK	- 148 638
	USD	31 798	EUR	- 29 100

Ca 15 % av terminforretningene med kjøp av JPY / salg av EUR forfaller i 2017. Alle øvrige valutaterminforretningene forfaller i løpet av 2016.

Renterisiko

Konsernet har kortsiktig rentebinding på langsiktige innlån i overensstemmelse med egne retningslinjer. Dette gjelder for lån i norske kroner så vel som i utenlandsk valuta. Konsernet benytter renteswapper for å redusere renteeksponeringen ved å bytte fra flytende renter til faste renter for en del av lånene.

Utestående renteswapper

Beløp i 1 000	Valuta	Beløp	Mottar	Betaler	Gjenstående løpetid
	DKK	50 000	6M CIBOR	Fast 2.97%	1 år
	EUR	110 000	3M EURIBOR	Fast 0.28% - 2.88%	0.5 - 5.0 år
	NOK	150 000	1,12%	Fast 2.43%	0.5 år

Tabellen inkluderer derivater for sikring

Kredittrisiko

Kredittrisiko er risikoen for at en motpart vil misligholde sine kontraktmessige forpliktelser som resulterer i økonomisk tap for konsernet. Konsernet har vedtatt en policy om å kun være eksponert mot kredittverdige motparter, og innhenter uavhengige kreditanalyser for alle vesentlige motparter der dette er tilgjengelig. I de tilfeller dette ikke er tilgjengelig benytter konsernet annen offentlig tilgjengelig finansiell informasjon og egen handel for å vurdere kredittverdigheten.

NOTE 28

SIKRINGSBOKFØRING - OPERASJONELL DRIFT

Sikringsreserven består av den effektive delen av akkumulerte netto endringer i virkelig verdi av kontantstrømsikring relatert til sikrede transaksjoner som foreløpig ikke har funnet sted. Bevegelser i sikringsreserven er beskrevet i tabellen nedenfor.

Beløp i NOK 1 000	2015				2014			
	Rente-swapper	Valuta-terminer	Råvare-derivater	Sum	Rente-swapper	Valuta-terminer	Råvare-derivater	Sum
				- 63				- 35
Inngående balanse	- 21 834	- 30 132	- 11 700	666	- 7 728	- 25 002	- 2 997	726
Gevinst/tap på konstantstrømsikring	- 4 367	15 537	47 818	58 987	- 27 090	- 15 161	- 13 583	834
Resultatført inntekt/kostnad	14 606	10 283	14 552	39 441	10 884	7 226	3 550	21 660
				- 23				
Valutaomregning	- 886	- 6 766	- 15 832	484	- 1 238	921	- 733	- 1 050
Utsatt skatt (se note 9)	53	- 3 745	262	- 3 430	3 337	1 885	2 062	7 284
Effekt av kontantstrømsikring i totalresultat	9 405	15 309	46 800	71 514	- 14 106	- 5 130	- 8 703	- 27 940
				- 63				
Utgående balanse	- 12 429	- 14 823	35 100	7 848	- 21 834	- 30 132	- 11 700	666

Negative beløp representerer en forpliktelse og en reduksjon i egenkapitalen.

Gevinst/tap overført fra andre inntekter og kostnader i resultatregnskapet i perioden er inkludert i følgende poster i resultatregnskapet:

Beløp i NOK 1 000	2015	2014
Varekostnader	- 15 528	- 6 307
Andre driftskostnader	- 9 308	- 5 947
Netto finansresultat	- 14 606	- 9 406
Sum	- 39 441	- 21 660

Negative beløp representerer inntekt.

Likviditetsrisiko- operasjonell drift

Likviditetsrisiko i operasjonell drift knytter seg hovedsakelig til risikoen for at Elopak, Seco (morselskap TeleComputing), Mestergruppen, Servi og Swix ikke vil være i stand til å betjene sine finansielle forpliktelser etter hvert som de forfaller. Den operasjonelle likviditetsrisikoen styres ved å ha tilstrekkelige likviditetsreserver og trekkmuligheter på bankfasiliteter og lånerammer, samt ved kontinuerlig overvåkning av fremtidige og faktiske kontantstrømmer.

Følgende tabeller gir en oversikt over konsernets kontraktmessige løpetid for finansielle forpliktelser etter forfall. Tabellene er utarbeidet basert på den tidligste datoen konsernet kan bli pålagt å betale.

31.12.15

Beløp i NOK 1 000	Mindre enn 1 år	1-3 år	3-5 år	Sum
Kredittinstitusjoner	661 164	320 253	3 715 594	4 697 011
Leverandørgjeld	1 764 385			1 764 385
Øvrig langsiktig gjeld		86 776	60 410	147 186
Offentlige avgifter og annen kortsiktig gjeld	1 279 343			1 279 343
Sum 1)	3 704 892	407 029	3 776 004	7 887 925

31.12.14

Beløp i NOK 1 000	Mindre enn 1 år	1-3 år	3-5 år	Sum
Kredittinstitusjoner	1 331 032	324 828	2 359 894	4 015 754
Leverandørgjeld	1 500 253			1 500 253
Øvrig langsiktig gjeld		151 847	162 703	314 550
Offentlige avgifter og annen kortsiktig gjeld	1 247 394			1 247 394
Sum 1)	4 078 679	476 675	2 522 597	7 077 951

1) Tabellen inkluderer ikke leieforpliktelser, garantiforpliktelser og ikke balanseførte forpliktelser. Se nærmere beskrivelse av disse i [note 26](#) og [note 30](#).

Tabellen nedenfor viser forventede inn- og utbetalinger på derivater:

31.12.15

Beløp i NOK 1 000	Mindre enn 1 år	1-3 år	Over 3 år	Sum
Netto oppgjør				
Renteswapper	- 16 409	- 13 204	- 317	- 29 930
Valutaterminer	- 72 289	- 874		- 73 163
Råvarederivater	51 309			51 309
Sum	- 37 389	- 14 078	- 317	- 51 784

31.12.14

Beløp i NOK 1 000	Mindre enn 1 år	1-3 år	Over 3 år	Sum
Netto oppgjør				
Renteswapper	- 1 202	22 313	- 2 088	19 023
Valutaterminer	- 38 659	- 22 761		- 61 420
Råvarederivater	- 14 634			- 14 634
Sum	- 54 495	- 448	- 2 088	- 57 031

Trekkfasiliteter

Tabellen under viser en oversikt over benyttet og ubenyttede trekkfasiliteter pr 31.12.

	2015		2014	
	Benyttet	Ubenyttet	Benyttet	Ubenyttet
<u>Kassekreditt</u>				
Sikret	34 003	6 297 600	175 351	251 149
Usikret	48 015	384 120	114 813	694 233
<u>Lånefasiliteter</u>				
Sikret	632 947	314 894	2 701 490	7 578 816
Usikret	2 045 439	1 939 806		
<u>Faktoring</u>				
Sikret	57 618	19 206	20 376	4 149
Usikret	480 150	547 371	703 872	236 412
Sum sikret	724 569	6 631 700	2 897 217	7 834 114
Sum usikret	2 573 604	2 871 297	818 685	930 645

Konsernet som utleier, operasjonell leasing

Konsernet leier ut utstyr og anlegg ved operasjonelle leieavtaler. I hovedsak leies maskiner ut til kunder av Elopak som benytter de i sin egen produksjon.

Spesifikasjon av årets leieinntekter fra operasjonelle leasingavtaler

	2015	2014
Samlet variabel leie innregnet som inntekt	120 545	110 555
Sum	120 545	110 555

På balansedagen har konsernet kontrahert følgende fremtidige minimumsleier:	2015	2014
Totalt forfall neste år	115 552	93 034
Totalt forfall 2-5 år	290 599	282 959
Totalt forfall etter 5 år	48 428	31 356
Sum	454 579	407 349

Beløp er oppgitt i ikke-neddiskonterte tall.

Konsernet som utleier, finansiell leasing

Spesifikasjon av årets leieinntekter fra finansielle leasingavtaler	2015	2014
Samlet variabel leie innregnet som inntekt	13 013	17 617
Totale inntekter fra finansiell lease	13 013	17 617

Forholdet mellom bruttoinvesteringen og nåverdi av utestående minimumsleie:	2015	2014
Brutto fordringer fra leieavtaler	13 963	17 617
Ikke-opptjent finansinntekt	- 1 719	- 2 439
Nettoinvestering fra finansiell lease (nåverdi)	12 244	15 178

Konsernet som leietaker, operasjonell leasing

Spesifikasjon av årets leiekostnader fra operasjonelle leasingavtaler	2015	2014
Samlet variabel leie innregnet som kostnad	221 649	158 824
Minimumsleie (herunder fast leie) innregnet som kostnad	124 103	183 310
Fremleieinnbetalinger innregnet som kostnadsreduksjoner	- 790	- 171
Totale leiekostnader	344 963	341 963

Forfaller til betaling	2015	2014
Totale kostnader neste år	357 735	338 231
Totale kostnader 2-5 år	981 547	947 479
Totale kostnader etter 5 år	988 847	822 811
Total	2 328 128	2 108 521

Beløp er oppgitt i ikke-neddiskonterte tall.

Fordeling av den samme leieforpliktelsen på leieobjekt	2015	2014
Bygninger og tomter	1 783 085	1 799 654
Maskiner og anlegg	404 968	207 495
Driftsløsøre, transportmidler og inventar	140 075	101 372
Totale leieforpliktelser knyttet til operasjonell innleie	2 328 128	2 108 521

Konsernet som leietaker - finansiell leasing

Spesifikasjon av årets leiekostnader	2015	2014
Samlet variabel leie innregnet som kostnad	2 100	6 610
Totale leiekostnader	2 100	6 610

Oversikt over fremtidig minsteleie og tilhørende nåverdi, fordelt på forfallstidspunkter:

	Minsteleie	Beregnet rente	Nåverdi
Samlede forfall i løpet av ett år	1 077	25	1 052
Samlede forfall i år 2-5	131	8	123

Samlede forfall etter 5 år

Totale leieforpliktelser knyttet til finansiell innleie	1 208	33	1 175
--	--------------	-----------	--------------

Netto balanseført verdi av leasede eiendeler, fordelt på anleggsklasse.

	2015	2014
Driftsløsøre, transportmidler og inventar	5 235	4 005
Total balanseført verdi av leasede eiendeler	5 235	4 005

Driftsmidlene inngår også i driftsmiddelnoten ([note 14](#)).

Tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

Transaksjoner med tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet er beskrevet i [note 12](#).

Styret og ledende ansatte

Rettigheter og forpliktelser som styremedlem fremgår av selskapets vedtekter og norsk lov. Selskapet har ingen vesentlige avtaler med foretak hvor et styremedlem har betydelig interesse. Eierandeler i Ferd AS eid av styrets leder fremkommer av [note 22](#). Informasjon om honorar til styremedlemmer og ledende ansatte fremkommer av [note 11](#).

NOTE 32**HENDELSER ETTER BALANSEDAGEN**

Ferd AS solgte i januar 2016 virksomheten TeleComputing til investeringsfondet IK Investment Partners. Salget ble endelig gjennomført i mars 2016. Se [note 33](#)

Ferd inngikk et forlik med myndighetene 8. april 2016 og fikk fullt medhold i spørsmålet om fradragsrett for suksesshonorarer for inntektsåret 2013. Vi opprettholder derfor balanseføring av utsatt skattefordel knyttet til fradrag for suksesshonorar for 2013 og 2014. Da tidligere år ikke var en del av forliket og følgelig ennå ikke er avklart, kan vi ikke balanseføre utsatt skattefordel knyttet til disse årene før en endelig avklaring foreligger.

Ferd AS solgte i januar 2016 virksomheten TeleComputing til investeringsfondet IK Investment Partners. Salget ble endelig gjennomført i mars 2016. De eiendeler og gjeld som inngår i transaksjonen presenteres som holdt for salg i konsernregnskapet per 31.12.2015. Resultatposter fra den solgte virksomheten presenteres netto på egen linje i konsernregnskapet for 2015 og 2014. Cash flow er omarbeidet tilsvarende for 2015.

Resultatregnskap for virksomheten TeleComputing som er klassifisert som holdt for salg per 31.12.2015

Beløp i NOK 1 000	2015	2014
Salgsinntekter	1 462 379	1 274 893
Driftsinntekter	1 462 379	1 274 893
Varekostnader	391 046	304 878
Lønnskostnader	633 250	566 452
Av- og nedskrivninger	105 427	104 930
Andre driftskostnader	185 422	180 031
Driftskostnader	1 315 146	1 156 291
Driftsresultat	147 233	118 602
Inntekt på investeringer etter egenkapitalmetoden	- 20	
Finansinntekter	53 861	46 243
Finanskostnader	- 58 809	- 54 803
Netto finansresultat	- 4 968	- 8 560
Resultat før skattekostnad	142 265	110 042
Skattekostnad	41 123	26 436
Resultat etter skattekostnad fra ikke-videreført virksomhet	101 142	83 606

Eiendeler og gjeld for virksomheten TeleComputing som er klassifisert som holdt for salg per 31.12.2015

Immaterielle eiendeler	771 716
Utsatt skattefordel	5 173
Varige driftsmidler	174 850
Andre finansielle anleggsmidler	73
Sum anleggsmidler	951 811
Kortsiktige fordringer	211 733
Bankinnskudd	- 68 291
Sum omløpsmidler	143 442
Sum eiendeler klassifisert som holdt for salg	1 095 253
Langsiktig gjeld	
Pensjonsforpliktelser	333
Utsatt skatt	56 376
Sum langsiktig gjeld	56 710
Kortsiktig gjeld	
Betalbar skatt	33 582
Annen kortsiktig gjeld	381 324
Sum kortsiktig gjeld	414 905
Sum gjeld klassifisert som holdt for salg	471 615

Kontantstrøm fra virksomhet holdt for salg	2015	2014
Netto kontantstrøm til drift	248 810	204 833
Netto kontantstrøm til investeringsaktiviteter	-93 189	-105 701
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	-109 403	-124 970
Netto kontantstrøm fra ikke-videreført virksomhet	46 218	-25 838